

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра обліку та аудиту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

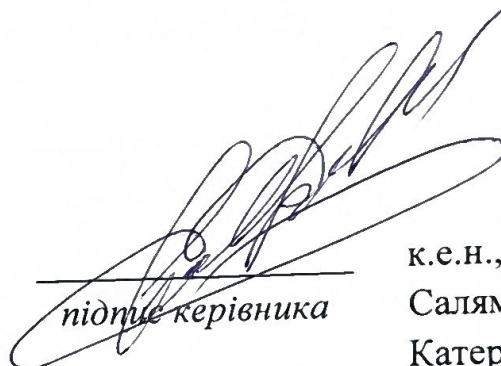
на тему: Аудит і аналіз дебіторської заборгованості за товари (роботи, послуги) виробничого підприємства

Здобувача вищої освіти другого
(магістерського) рівня
II курсу, ОМА-24-1 групи,
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»
освітня програма «Державний аудит;
судово-економічна експертиза у фінансових
розслідуваннях»

підпис здобувача
вищої освіти

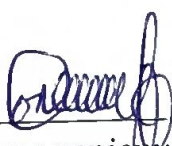
Коваль
Микола
Ігорович

Науковий керівник

підпис керівника

к.е.н., доцент
Саямон-Міхеєва
Катерина Дмитрівна

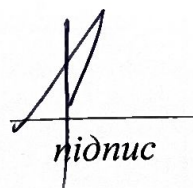
Керівник освітньо-
професійної програми

підпис керівника
ОПП

к.е.н., доцент
Робічак Оксана
Тригорівна

Допущено до захисту за рішенням кафедри аудиту та економічного аналізу
протокол від «19» січня 2026 № 13

Завідувач кафедри

підпис

д.е.н., професор
Лісовий Андрій
Васильович

Ірпінь – 2026

Реєстрація № 6 19.01.2026 [підпис]
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту 19.01.2026 [підпис]
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 80/В/4 04.02.2026 [підпис]
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: [підпис] Лавренкова Н.М.
(підпис) (ініціали, ПІБ)

Члени комісії:

<u>[підпис]</u> (підпис)	<u>Лісовий А.В.</u> (ініціали, ПІБ)
<u>[підпис]</u> (підпис)	<u>Севченко А.М.</u> (ініціали, ПІБ)
<u>[підпис]</u> (підпис)	<u>Ганасюк О.В.</u> (ініціали, ПІБ)

План оцінювання випускної роботи

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, ПІБ
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1. Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	20		
2. Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	7		
3. Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	5		
4. Рецензент	від 0 до 5	5		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	37		
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 10	10		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	25		
4. Апробація	від 0 до 10	3		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	43		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	80		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
80	B	4	03.02.2016	

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	EX	2 (незадовільно)

АНОТАЦІЯ

Коваль М. І. Аудит і аналіз дебіторської заборгованості за товари (роботи, послуги) виробничого підприємства.

У випускній кваліфікаційній роботі обґрунтовано теоретичні положення та розроблено напрями вдосконалення обліку, аналізу й контролю дебіторської заборгованості на виробничому підприємстві. Основну увагу зосереджено на дослідженні економічної сутності дебіторської заборгованості, її класифікаційних ознак, а також підходів до визнання та оцінки в системі фінансової звітності.

Метою роботи є комплексне дослідження теоретичних і практичних аспектів формування дебіторської заборгованості та розроблення ефективних методичних підходів до її аудиту й аналітичної оцінки з метою підвищення результативності управління фінансовими ресурсами підприємства.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку, аналізу та контролю дебіторської заборгованості на виробничому підприємстві.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні засади аудиту й аналізу дебіторської заборгованості у діяльності виробничих підприємств.

Інформаційну базу дослідження становлять положення міжнародних і національних стандартів бухгалтерського обліку, наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, а також фінансова звітність і показники фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки.

За результатами проведеного дослідження сформульовано практичні рекомендації щодо підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю та удосконалення системи її контролю на підприємстві.

Дипломна робота викладена на **60 сторінках**, містить **13 таблиць**, **5 рисунків**, список використаних джерел з **45 найменувань** та **3 додатки**.

Ключові слова: дебіторська заборгованість, підприємство, аудит, фінансовий аналіз, кореляційно-регресійний аналіз, управління.

Рік виконання дипломної роботи — **2025**.

Рік захисту дипломної роботи — **2026**.

ANNOTATION

Koval M. I. Audit and Analysis of Trade Receivables for Goods (Works, Services) of a Manufacturing Enterprise.

This qualification thesis substantiates theoretical approaches and develops practical recommendations aimed at improving the accounting, analysis, and control of trade receivables at a manufacturing enterprise. Particular attention is paid to the study of the economic nature of receivables, their classification, as well as methods of recognition and measurement within the financial reporting system.

The purpose of the study is to conduct a comprehensive analysis of theoretical and practical aspects of trade receivables formation and to develop effective methodological approaches to their audit and analytical assessment in order to enhance the efficiency of financial resource management at the enterprise.

The object of the research is the process of organizing accounting, analysis, and control of trade receivables at a manufacturing enterprise.

The subject of the research comprises theoretical, methodological, and practical principles of auditing and analyzing trade receivables in the activities of manufacturing enterprises.

The research is based on international and national accounting standards, scientific publications of domestic and foreign scholars, as well as financial statements and indicators of the financial and economic activity of PJSC “Kyivstar” for the period **2022–2024**.

Based on the results of the study, practical recommendations were formulated to improve the management of trade receivables and enhance the effectiveness of their control at the enterprise.

The thesis consists of **60 pages**, includes **13 tables**, **5 figures**, a list of **45 references**, and **3 appendices**.

Keywords: trade receivables, enterprise, audit, financial analysis, correlation and regression analysis, management.

Year of completion of the thesis — **2025**.

Year of thesis defense — **2026**.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Економічна сутність та класифікація дебіторської заборгованості. Визнання та оцінка дебіторської заборгованості	6
1.2. Організаційно-економічна характеристика підприємства ПрАТ «Київстар».	11
Аналіз фінансових результатів	21
1.3. Аналіз фінансових результатів та фінансового стану ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки.	22
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ І АНАЛІЗУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ПІДПРИЄМСТВА ПРАТ «КИЇВСТАР»	28
2.1. Аналіз динаміки та структури дебіторської заборгованості ПрАТ «Київстар» за період 2022–2024 рр.	28
2.2. Методика аудиту дебіторської заборгованості на підприємстві ПрАТ «Київстар»	37
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО - МЕТОДИЧНИХ АСПЕКТІВ АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПРАТ «КИЇВСТАР»	48
ВИСНОВКИ	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	57
ДОДАТКИ	61

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку ринкової економіки ефективне управління фінансовими ресурсами виробничих підприємств є однією з ключових передумов забезпечення їх стабільного функціонування. Важливе місце у структурі оборотного капіталу займає дебіторська заборгованість, рівень і якість якої безпосередньо впливають на ліквідність, платоспроможність та фінансову стійкість підприємства. Зростання обсягів реалізації продукції, ускладнення договірних відносин із контрагентами, посилення конкурентного середовища та нестабільність економічних процесів зумовлюють необхідність постійного контролю за станом розрахунків із дебіторами.

Особливого значення за таких умов набувають аудит і аналіз дебіторської заборгованості за товари (роботи, послуги), які виступають важливими інструментами виявлення фінансових ризиків, запобігання втратам грошових коштів та підвищення ефективності управління фінансовими потоками підприємства. Своєчасне та якісне проведення аудиту дозволяє не лише оцінити реальний стан розрахунків із контрагентами, а й сформулювати обґрунтовані управлінські рішення щодо оптимізації структури дебіторської заборгованості.

Актуальність обраної теми зумовлена необхідністю поглибленого дослідження теоретичних і практичних аспектів аудиту та аналізу дебіторської заборгованості на прикладі ПрАТ «Київстар» — одного з провідних підприємств телекомунікаційного сектору України. Динамічний розвиток галузі зв'язку, активне впровадження інноваційних технологій, зростання вимог споживачів та посилення конкурентного тиску істотно впливають на фінансові показники діяльності підприємства, зокрема на обсяги та структуру дебіторської заборгованості. У таких умовах зростає роль аудиту й аналітичної оцінки розрахунків із дебіторами як важливого елементу фінансового управління.

Питання обліку, аналізу та контролю дебіторської заборгованості є предметом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. Теоретичні та методичні аспекти цієї проблематики висвітлено у працях О. І.

Степаненка, Л. Г. Кемарської, Т. А. Демченка, О. О. Сидоренка, Т. Паянок, А. Савченка, М. М. Пастернака, В. В. Бабіченка, Saifudin Miftachus Sa'adah та інших дослідників. Водночас, попри значну кількість наукових напрацювань, питання практичного застосування сучасних методів аудиту та аналізу дебіторської заборгованості з урахуванням галузевих особливостей потребують подальшого дослідження.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних і практичних аспектів аудиту та аналізу дебіторської заборгованості за товари (роботи, послуги) на виробничому підприємстві з метою оцінки її впливу на фінансовий стан та розроблення ефективних підходів до управління дебіторською заборгованістю.

Для досягнення поставленої мети у роботі передбачено вирішення таких основних завдань:

- дослідити економічну сутність та класифікацію дебіторської заборгованості;
- проаналізувати методичні підходи до її обліку та оцінки;
- здійснити аудит і аналіз дебіторської заборгованості на прикладі ПрАТ «Київстар»;
- визначити вплив дебіторської заборгованості на фінансові результати діяльності підприємства;
- розробити практичні рекомендації щодо вдосконалення системи управління та контролю дебіторської заборгованості.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку, аналізу та контролю дебіторської заборгованості на підприємстві ПрАТ «Київстар».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів аудиту та аналізу дебіторської заборгованості у фінансовій діяльності ПрАТ «Київстар».

Базою дослідження виступає фінансово-господарська діяльність ПрАТ «Київстар».

У процесі виконання роботи застосовано систему загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема: системний підхід — для розкриття економічної сутності дебіторської заборгованості; методи порівняння — для аналізу вітчизняного та міжнародного досвіду її обліку; табличні та графічні методи — для узагальнення та наочного представлення результатів аналізу за 2022–2024 роки; економіко-статистичні методи, зокрема кореляційно-регресійний аналіз — для визначення взаємозв'язку між показниками дебіторської заборгованості та фінансовими результатами діяльності підприємства; абстрактно-логічний метод — для формулювання висновків і розроблення практичних рекомендацій.

Інформаційною базою дослідження слугували нормативно-правові акти України, міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку, наукові публікації, матеріали науково-практичних конференцій, фінансова звітність ПрАТ «Київстар» та офіційні інформаційні ресурси підприємства.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в удосконаленні теоретико-методичних підходів до аудиту та аналізу дебіторської заборгованості, зокрема:

- застосуванні кореляційно-регресійного аналізу для оцінки впливу дебіторської заборгованості на виручку від реалізації продукції;
- уточненні критеріїв віднесення дебіторської заборгованості до сумнівної з урахуванням строків її погашення, визначених договірними умовами, та відображенні відповідних положень в обліковій політиці підприємства;
- розробленні рекомендацій щодо вдосконалення обліку й контролю дебіторської заборгованості шляхом її аналітичного поділу на нормальну, сумнівну та безнадійну.

Структура випускної кваліфікаційної роботи включає вступ, три розділи, висновки та список використаних джерел, який налічує 45 найменувань. Для розкриття теми використано 13 таблиць, 5 рисунків та 3 додатки.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність та класифікація дебіторської заборгованості. Визнання та оцінка дебіторської заборгованості

Дебіторська заборгованість є однією з вагомих складових активів підприємства та водночас показником, що характеризує стан і якість розрахунків із контрагентами. У практиці фінансового менеджменту вона розглядається як очікуване надходження економічних вигод у майбутньому, однак одночасно пов'язана з ризиками порушення строків платежів або неповернення коштів. Саме тому дослідження економічної природи дебіторської заборгованості, її класифікаційних ознак, а також правил визнання й оцінки у бухгалтерському обліку є необхідною передумовою для якісного аудиту й аналітичної оцінки цього елемента фінансової звітності [29, с. 58].

У загальному розумінні дебіторська заборгованість відображає суму вимог підприємства до юридичних або фізичних осіб, що виникають внаслідок реалізації товарів, виконання робіт або надання послуг, коли оплата здійснюється не відразу, а у строк, визначений договором. Економічна сутність цього явища ґрунтується на кредитних відносинах між підприємством і клієнтом: реалізація продукції з відстроченням платежу фактично означає надання торговельного кредиту покупцю. Така практика може сприяти збільшенню обсягів продажів і підтриманню ділових зв'язків, проте потребує системного контролю, адже надмірне зростання дебіторської заборгованості здатне знижувати ліквідність підприємства та погіршувати його фінансову стійкість [41, с. 276–278].

Економічна значущість дебіторської заборгованості проявляється у двох взаємопов'язаних аспектах. З одного боку, вона може стимулювати реалізацію та виступати механізмом підтримки поточної діяльності через розширення ринку збуту. З іншого — формує ризик вилучення оборотних коштів з обігу у разі прострочення або неповернення боргу, що підвищує фінансові ризики підприємства [29, с. 59–60]. У зв'язку з цим у науковій літературі значну увагу

приділено визначенню сутності дебіторської заборгованості та уточненню її змісту.

З метою узагальнення підходів до трактування поняття «дебіторська заборгованість», доцільно порівняти визначення, наведені у працях різних авторів (табл. 1.1).

Таблиця

1.1

Визначення поняття «дебіторська заборгованість»

Автор	Визначення
Фарйон О. О. [41]	Дебіторська заборгованість – сукупність вимог підприємства до контрагентів, що виникають унаслідок реалізації товарів, робіт або послуг без одночасної оплати.
Паянок Т. М. [29]	Дебіторська заборгованість – зобов’язання покупця/замовника перед підприємством щодо оплати отриманих товарів, робіт чи послуг у визначений строк.
Нор К. О. [21]	Дебіторська заборгованість – сума коштів, яку інша особа або організація повинна сплатити підприємству, але вона ще не отримана.
Переста Ю. Ю. [30]	Дебіторська заборгованість – фінансове зобов’язання контрагента перед підприємством за отримані та неоплачені товари чи послуги.
Добровольська О. В. [8]	Дебіторська заборгованість – вимога підприємства щодо отримання визначеної суми, що виникла через продаж у кредит і підлягає погашенню у встановлений термін.

Примітка: таблицю складено автором на основі джерел [41, 29, 21, 30, 8].

Узагальнення наведених підходів свідчить, що дебіторська заборгованість здебільшого трактується як вимога підприємства до контрагентів, що виникає внаслідок здійснення операцій із відстрочкою платежу. Водночас автори по-різному акцентують її зміст: одні підкреслюють кредитний характер розрахунків, інші — строки погашення, а також ризики неповернення. Це підтверджує комплексність категорії «дебіторська заборгованість» та необхідність розглядати її не лише як облікову статтю, а і як чинник фінансової стійкості підприємства [21, с. 35; 41, с. 277].

Нормативне визначення дебіторської заборгованості в Україні закріплено у НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», відповідно до якого вона визнається фінансовим активом (за винятком придбаної заборгованості та заборгованості, призначеної для продажу) і відображається в балансі за чистою реалізаційною вартістю [19]. Зміст ключових понять у межах НП(С)БО 10 доцільно подати схематично (рис. 1.1).

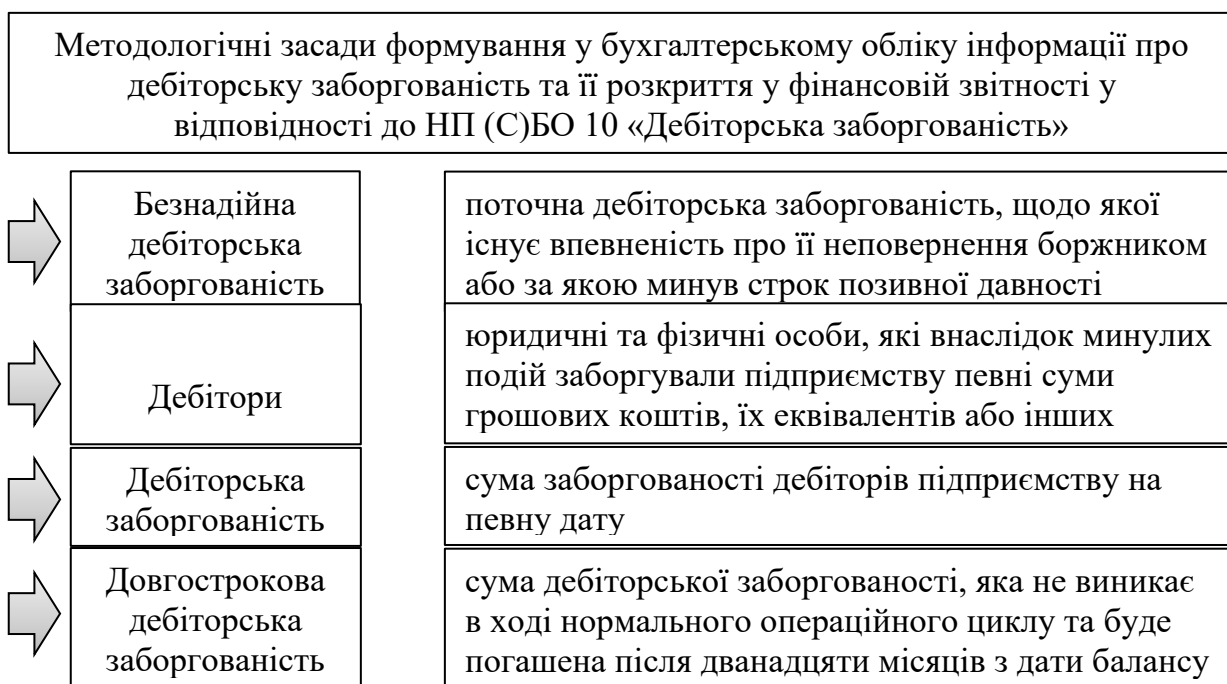

Рисунок 1.1. Визначення понять дебіторської заборгованості відповідно до НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [19]

Примітка: розроблено автором на основі джерела [19].

Дебіторська заборгованість виникає в момент документального оформлення факту реалізації продукції (робіт, послуг) без негайної оплати. Вона відображається в обліку на підставі первинних документів та умов договорів, які визначають порядок і строки погашення [19]. Таким чином, цей показник відображає не лише обсяг вимог до контрагентів, а й рівень договірної дисципліни та результативність кредитної політики підприємства [41, с. 279].

Для потреб управління й контролю суттєве значення має класифікація дебіторської заборгованості, оскільки вона забезпечує структурування інформації та дозволяє виокремлювати найбільш ризикові складові. У наукових

джерелах зазначається, що критерії класифікації можуть відрізнятися залежно від мети аналізу: за строками погашення, рівнем ризику, причинами виникнення, характером операцій тощо [13, с. 235; 30, с. 77]. Уточнену класифікацію дебіторської заборгованості за основними критеріями наведено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Класифікація дебіторської заборгованості

Ознака класифікації	Види дебіторської заборгованості
За термінами погашення	довгострокова; поточна
За відношенням до обліку та відображенням у звітності	за розрахунками з бюджетом; за виданими авансами; за розрахунками з покупцями і замовниками; за внутрішніми розрахунками
За причинами виникнення	виправдана (строк погашення не настав); невиправдана (прострочена або пов'язана з порушеннями умов договорів / помилками оформлення)
За характером виникнення	пов'язана з операційною діяльністю; пов'язана з іншою діяльністю

Примітка: таблицю складено автором на основі джерела [30].

Систематизація дебіторської заборгованості має прикладне значення: вона дає змогу оцінювати рівень фінансового ризику, визначати пріоритети контролю та формувати управлінські рішення щодо інкасації боргу. Поділ за строками погашення дозволяє оцінити структуру активів із позиції ліквідності, а розмежування за причинами виникнення — своєчасно ідентифікувати проблемні борги й встановити чинники їх появи. Класифікація за економічним змістом і характером виникнення, у свою чергу, пов'язує дебіторську заборгованість із відповідними бізнес-процесами та підвищує адресність контролю [28, с. 681].

Не менш важливими є питання визнання та оцінки дебіторської заборгованості, адже ці процедури визначають достовірність відображення активів у фінансовій звітності. Визнання дебіторської заборгованості полягає у

фіксації права вимоги підприємства до контрагента на підставі первинних документів (договорів, рахунків-фактур, актів виконаних робіт тощо). При цьому враховуються можливі коригування, знижки, а також ризики непогашення, які впливають на формування резервів [13, с. 236–237].

Відповідно до НП(С)БО 10 дебіторська заборгованість відображається в балансі за чистою реалізаційною вартістю, тобто з урахуванням резерву сумнівних боргів [19]. Узагальнену схему оцінки дебіторської заборгованості за положеннями НП(С)БО 10 доцільно подати у вигляді рисунка 1.2.

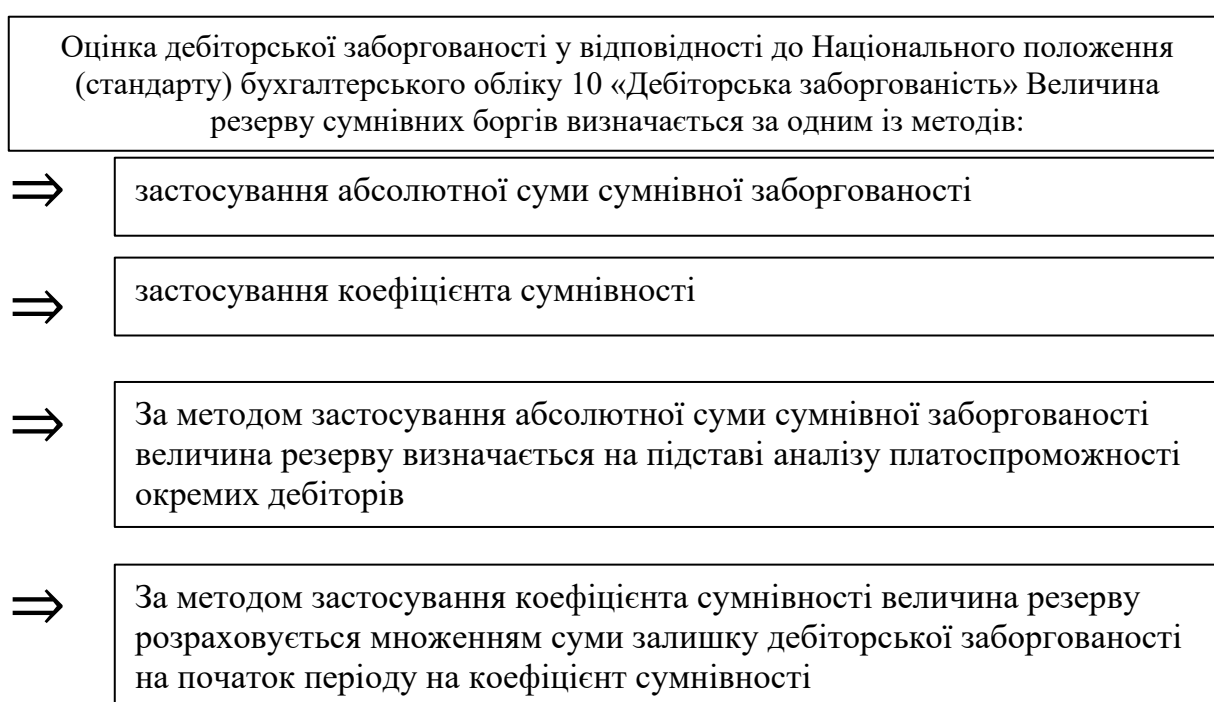

Рисунок 1.2. Оцінка дебіторської заборгованості відповідно до НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»

Примітка: розроблено автором на основі джерел [19; 21].

Практика підтверджує, що коректне визнання та обґрунтована оцінка дебіторської заборгованості впливають на достовірність показників ліквідності, фінансової стійкості та прибутковості підприємства. Оцінювання дебіторської заборгованості має передбачати аналіз платоспроможності дебіторів, сегментацію за рівнем ризику, формування резервів та постійний моніторинг строків погашення. Застосування такого підходу знижує ймовірність фінансових

втрат та підвищує якість управлінських рішень. У підсумку ефективне управління дебіторською заборгованістю сприяє зростанню ліквідності, підтриманню платоспроможності та зміцненню взаємовідносин із партнерами [28, с. 682].

Отже, дебіторська заборгованість є багатокомпонентною економічною категорією, що відображає кредитні відносини у процесі реалізації продукції та істотно впливає на фінансовий стан підприємства. Її класифікація за строками, причинами та характером виникнення дозволяє структурувати інформацію й підвищити результативність контролю. Визнання та оцінка дебіторської заборгованості потребують системного підходу із формуванням резервів та моніторингом ризиків, що є необхідною умовою фінансової стабільності та конкурентоспроможності підприємства у сучасному бізнес-середовищі [13, с. 240; 28, с. 683].

1.2. Організаційно-економічна характеристика підприємства ПрАТ «Київстар».

Приватне акціонерне товариство «Київстар» є провідним підприємством телекомунікаційної галузі України та здійснює господарську діяльність у сфері надання послуг мобільного і фіксованого електрозв'язку, передачі даних, а також супутніх цифрових сервісів. Підприємство функціонує на основі сучасних телекомунікаційних технологій та забезпечує надання послуг зв'язку на всій території України. ПрАТ «Київстар» входить до складу міжнародної телекомунікаційної групи VEON, що зумовлює дотримання міжнародних стандартів корпоративного управління, фінансової прозорості та якості обслуговування клієнтів [43; 44].

Підприємство здійснює діяльність на ринку телекомунікацій понад два десятиліття та залишається одним із найбільших операторів зв'язку і платників податків у галузі. Організаційно-правовий статус, основні реєстраційні та ідентифікаційні характеристики ПрАТ «Київстар» узагальнено в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Основні відомості про ПрАТ «Київстар»

1. Повне найменування – ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «КИЇВСТАР»
2. Серія і номер свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи – серія А01 № 378652.
3. Дата проведення державної реєстрації – 03.09.1997 р.
4. Територія – Київська область.
5. Статутний капітал – 887119450 грн.
6. Основні види діяльності із зазначенням найменування виду діяльності та коду за КВЕД: 61.10 Діяльність у сфері проводового електрозв'язку 61.20 Діяльність у сфері безпроводового електрозв'язку 61.90 Інша діяльність у сфері електрозв'язку.

Джерело: складено автором на основі відкритих реєстраційних даних та інформаційних ресурсів [43; 44].

У 2022–2024 роках пріоритетним напрямом діяльності ПрАТ «Київстар» є розвиток телекомунікаційної інфраструктури та впровадження сучасних цифрових рішень. Підприємство систематично здійснює інвестиції в модернізацію мережі, оновлення обладнання та розвиток нематеріальних активів, що відповідає загальносвітовим тенденціям трансформації телекомунікаційних операторів у постачальників комплексних цифрових сервісів [3, с. 250–253; 31, с. 681–683].

Фінансово-економічні результати діяльності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки свідчать про стабільну позитивну динаміку основних показників. Узагальнені дані наведено в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Основні фінансові показники діяльності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки, тис. грн

Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Чистий дохід від реалізації	30 900 973	33 294 762	36 861 411
Валовий прибуток	17 827 606	18 840 856	20 319 244
Фінансовий результат від операційної діяльності	12 567 270	14 140 058	14 910 733
Чистий прибуток	9 516 514	10 323 050	11 161 025

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки (додатки А–В).

Наведені дані свідчать про поступове зростання чистого доходу та чистого прибутку ПрАТ «Київстар» у 2022–2024 роках, що є результатом розширення операційної діяльності, підвищення ефективності використання наявних ресурсів та активного розвитку цифрових сервісів. Зростання фінансового результату від операційної діяльності підтверджує стабільність бізнес-моделі підприємства та ефективність реалізованої стратегії управління, орієнтованої на довгострокове зростання і підвищення конкурентоспроможності на телекомунікаційному ринку.

У досліджуваному періоді ПрАТ «Київстар» активно інвестувало у розвиток матеріально-технічної бази та нематеріальних активів. Це підтверджується зростанням загальної вартості активів підприємства, зокрема необоротних активів, які у 2024 році досягли 41 803 163 тис. грн, що на 32 % більше порівняно з 2022 роком. Така динаміка свідчить про високий рівень інвестиційної активності підприємства та його орієнтацію на модернізацію виробничо-технологічної бази з метою забезпечення стабільності функціонування та підвищення якості надання телекомунікаційних послуг [27, с. 513–515; 39, с. 536–538].

Компанія послідовно реалізує стратегію цифрової трансформації, спрямовану на автоматизацію бізнес-процесів, розширення онлайн-сервісів та впровадження аналітичних рішень для підвищення якості обслуговування клієнтів. Значну увагу приділено розвитку внутрішніх ІТ-систем, які забезпечують ефективне управління операційною діяльністю, фінансовими потоками та взаємодією з клієнтами, що відповідає сучасним підходам до управління підприємствами телекомунікаційної галузі.

Отже, ПрАТ «Київстар» у 2022–2024 роках характеризується стійким фінансовим станом, зростанням економічного потенціалу та високим рівнем інвестиційної активності. Це створює належні передумови для подальшого розвитку підприємства та обґрунтовує доцільність детального аналізу фінансових показників і структури активів у наступних розділах роботи [27, с. 515; 31, с. 681–683].

Упродовж 2022–2024 років ПрАТ «Київстар» здійснювало комплексну модернізацію телекомунікаційної інфраструктури, зокрема радіомережі, шляхом упровадження сучасного обладнання, що забезпечує підтримку кількох стандартів мобільного зв'язку, включаючи 3G та 4G/LTE. Основною метою реалізованих заходів стало підвищення пропускної спроможності мережі, зростання надійності її функціонування та адаптація до зростаючих обсягів передачі даних. Інвестиційна діяльність підприємства в зазначений період була спрямована на оновлення матеріально-технічної бази та розвиток цифрової інфраструктури, що підтверджується збільшенням вартості необоротних активів у структурі балансу компанії.

Результатом проведеної модернізації стало підвищення техніко-економічних характеристик мережі, зокрема зростання її пропускної здатності, оптимізація енергоспоживання та скорочення часу реагування на аварійні ситуації. Це сприяло забезпеченню стабільності надання послуг зв'язку та підвищенню рівня задоволеності споживачів. За якісними параметрами функціонування телекомунікаційної інфраструктури ПрАТ «Київстар» зберігає

провідні позиції серед операторів, що входять до міжнародної телекомунікаційної групи VEON.

Важливою складовою стратегічного розвитку підприємства у 2022–2024 роках стало впровадження сучасної цифрової IT-інфраструктури Digital Stack, яка забезпечує трансформацію внутрішніх бізнес-процесів та перехід значної частини сервісних операцій у цифровий формат. Реалізація цього проєкту сприяла підвищенню оперативності розроблення нових продуктів і послуг, розширенню можливостей аналітичної обробки даних у режимі реального часу, а також персоналізації сервісів відповідно до індивідуальних потреб клієнтів. У результаті було досягнуто підвищення якості обслуговування користувачів та оптимізації взаємодії з ними через цифрові канали [20, с. 137–139; 24, с. 42–47].

У межах комерційної діяльності ПрАТ «Київстар» у досліджуваному періоді пропонувало клієнтам широку лінійку тарифних планів, орієнтованих на різні категорії споживачів. Тарифні рішення поєднували послуги голосового зв'язку, передачі даних та додаткові цифрові сервіси, що дозволяло користувачам формувати індивідуальні пакети відповідно до власних потреб. Важливим елементом тарифної політики стало стимулювання використання мобільного інтернету та онлайн-сервісів, що відповідає сучасним тенденціям розвитку телекомунікаційного ринку [24, с. 44–46; 45, с. 52–54].

З метою підвищення зручності користування послугами підприємство впроваджувало технологічні рішення, які дозволяють абонентам самостійно керувати сервісами, зокрема підключати додаткові SIM-карти для доступу до мобільного інтернету. Такі рішення сприяють розширенню можливостей використання телекомунікаційних послуг без необхідності звернення до фізичних центрів обслуговування, що позитивно впливає на рівень клієнтської лояльності.

Для забезпечення оперативної інформаційної підтримки клієнтів ПрАТ «Київстар» використовує цифрові канали комунікації, зокрема віртуального асистента, який забезпечує автоматизовану обробку запитів користувачів, консультації щодо тарифів і послуг, а також допомогу у вирішенні типових

питань. Використання таких інструментів сприяє підвищенню ефективності обслуговування та зниженню навантаження на контактні центри [24, с. 45–47].

Окремим напрямом діяльності підприємства є розвиток ІТ- та хмарних сервісів для корпоративних клієнтів. У межах співпраці з міжнародними постачальниками програмного забезпечення ПрАТ «Київстар» надає доступ до хмарних рішень, що дозволяє бізнес-користувачам оптимізувати власні інформаційні ресурси та підвищувати ефективність управління. Реалізація таких проєктів відповідає загальносвітовій тенденції трансформації телекомунікаційних операторів у провайдерів комплексних цифрових послуг.

Соціальна відповідальність залишається важливою складовою діяльності ПрАТ «Київстар». Підприємство реалізує освітні та інноваційні ініціативи, спрямовані на розвиток цифрових навичок, підтримку студентів та молодих фахівців у сфері інформаційних технологій. Участь у таких проєктах сприяє формуванню кадрового потенціалу галузі та розвитку інноваційного середовища в Україні [3, с. 252–253; 46, с. 860–862].

Отже, у 2022–2024 роках ПрАТ «Київстар» функціонувало як інтегрований телекомунікаційний та цифровий провайдер, що поєднує розвиток сучасної мережевої інфраструктури, упровадження інноваційних ІТ-рішень і стабільну фінансово-економічну діяльність. Це забезпечує підприємству стійкі конкурентні позиції на ринку та створює передумови для подальшого стратегічного розвитку.

Фінансово-економічна оцінка ефективності використання потенціалу підприємства ґрунтується на даних фінансової звітності та бухгалтерського обліку й передбачає розрахунок, порівняння та інтерпретацію системи узагальнюючих показників, що характеризують майновий стан, фінансову стійкість і результати господарської діяльності суб'єкта господарювання. Зазначений підхід широко застосовується у практиці фінансового аналізу та рекомендований вітчизняними й зарубіжними науковцями як базовий інструмент оцінювання діяльності підприємств [16, с. 513–518; 39, с. 536–540].

З метою аналізу динаміки та структури майна ПрАТ «Київстар», а також джерел його формування, було складено аналітичний баланс підприємства за 2022–2024 роки (табл. 1.5), що дозволяє оцінити зміни у складі активів і пасивів та визначити основні тенденції фінансового розвитку.

Таблиця 1.5

Аналітичний баланс ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки, тис. грн

Показники	2022 рік	%	2023 рік	%	2024 рік	%	Відхиленн я 2024 / 2022	%
АКТИВ								
Необоротні активи	24 792 301	91,78	26 298 236	88,27	32 868 211	79,11	8 075 910	32,57
Оборотні активи	2 096 829	7,76	2 849 771	9,56	8 376 778	20,16	6 279 949	299,50
– запаси	51 347	0,19	37 506	0,13	65 107	0,16	13 760	26,80
– дебіторська заборгованість	826 172	3,06	1 102 221	3,70	3 145 410	7,57	2 319 238	280,72
– грошові кошти	1 219 310	4,51	1 707 773	5,73	4 684 591	11,28	3 465 281	284,20
– інші оборотні активи	0	0,00	2 271	0,01	481 670	1,16	481 670	x
Інші активи	124 238	0,46	646 168	2,17	302 341	0,73	178 103	143,36
Усього активів	27 013 368	100	29 794 175	100	41 547 330	100	14 533 962	53,80
ПАСИВ								

Власний капітал	11 429 850	42,31	12 629 954	42,39	22 065 797	53,11	10 635 947	93,05
Довгострокові зобов'язання та забезпечення	7 011 906	25,96	10 673 629	35,82	9 814 149	23,62	2 802 243	39,96
Поточні зобов'язання	7 843 767	29,04	5 702 157	19,14	8 819 083	21,23	975 316	12,43
– короткострокові кредити банків	140 416	0,52	59 781	0,20	17 428	0,04	–122 988	–87,59
– кредиторська заборгованість	6 325 557	23,42	3 934 366	13,21	5 660 281	13,62	–665 276	–10,52
– інші поточні зобов'язання	1 377 794	5,10	1 708 010	5,73	3 141 374	7,56	1 763 580	128,00
Інші пасиви	727 845	2,69	788 435	2,65	848 301	2,04	120 456	16,55
Усього пасивів	27 013 368	100	29 794 175	100	41 547 330	100	14 533 962	53,80

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки (додатки А–В).

Аналіз структури та динаміки балансу

Як свідчать дані таблиці 1.5, упродовж 2022–2024 років загальний обсяг активів ПрАТ «Київстар» зріс на 14 533 962 тис. грн, або на 53,80 %, що вказує на істотне розширення масштабів господарської діяльності підприємства. Подібна динаміка відповідає загальним тенденціям розвитку телекомунікаційних компаній у період активної цифровізації економіки.

Зростання активів відбулося як за рахунок необоротних активів, обсяг яких збільшився на 8 075 910 тис. грн (32,57 %), так і, більшою мірою, за рахунок оборотних активів, приріст яких становив 6 279 949 тис. грн, або 299,50 %. Частка оборотних активів у структурі балансу зросла з 7,76 % у 2022 році до 20,16 % у

2024 році, що свідчить про підвищення ліквідності та мобільності активів підприємства.

У структурі оборотних активів найбільш динамічно зростали грошові кошти та дебіторська заборгованість, що є типовим для підприємств сфери послуг із високою інтенсивністю грошових потоків та активними розрахунковими операціями.

У структурі джерел фінансування домінуючу роль упродовж усього періоду відігравав власний капітал, обсяг якого зріс на 10 635 947 тис. грн, або на 93,05 %. Його частка у загальній сумі пасивів у 2024 році перевищила 53 %, що відповідає критеріям фінансово стійкого підприємства та свідчить про високий рівень фінансової незалежності ПрАТ «Київстар».

Водночас спостерігається зменшення частки довгострокових зобов'язань та помірне зростання поточних зобов'язань у 2024 році, що пов'язано з активізацією операційної діяльності та збільшенням обсягів поточних розрахунків з контрагентами.

Аналіз фінансових результатів діяльності

Для оцінки особливостей формування прибутку проведено горизонтальний аналіз Звіту про фінансові результати ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки (табл. 1.6), що дозволяє визначити динаміку доходів, витрат і фінансових результатів підприємства.

Таблиця 1.6

Горизонтальний аналіз основних статей Звіту про фінансові результати ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 рр., тис. грн

Показники	2022	2023	2024	Відхилення 2024 / 2022	%
Чистий дохід (виручка) від реалізації	25 001 245	28 559 150	30 900 973	5 899 728	23,60
Собівартість реалізованої продукції	8 468 288	9 508 087	12 112 812	3 644 524	43,04

Валовий прибуток	16 532 957	19 051 063	18 788 161	2 255 204	13,64
Інші операційні доходи	347 299	217 437	252 484	−94 815	−27, 30
Адміністративні витрати	1 676 040	1 865 353	2 357 912	681 872	40,68
Витрати на збут	1 967 033	2 362 458	2 556 755	589 722	29,98
Інші операційні витрати	84 802	115 856	247 660	162 858	192,04
Фінансові результати від операційної діяльності	13 152 381	14 924 833	13 878 318	725 937	5,52
Інші фінансові доходи	80 459	48 828	155 497	75 038	93,26
Інші доходи	48 668	262 218	236 812	188 144	386,59
Фінансові витрати	427 797	967 025	1 121 738	693 941	162,21
Інші витрати	240 323	166 265	1 352 309	1 111 986	462,70
Фінансовий результат до оподаткування	12 613 388	14 102 589	11 796 580	−816 808	−6,4 8
Податок на прибуток	2 243 529	2 670 871	2 198 911	−44 618	−1,9 9
Чистий прибуток	10 369 859	11 431 718	9 597 669	−772 190	−7,4 5

Елементи операційних витрат

Показники	2022	2023	2024	Відхилення 2024 / 2022	%
Матеріальні затрати	161 294	71 666	76 635	–84 659	–52,49
Витрати на оплату праці	1 705 312	2 021 724	2 807 406	1 102 094	64,63
Відрахування на соціальні заходи	311 804	391 259	499 802	187 998	60,29
Амортизація	3 966 369	4 271 349	4 844 216	877 847	22,13
Інші операційні витрати	6 051 384	7 096 756	9 047 080	2 995 696	49,50
Всього операційних витрат	12 196 163	13 851 754	17 275 139	5 078 976	41,64

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки (додатки А–В).

Аналіз фінансових результатів

Упродовж 2022–2024 років чистий дохід ПрАТ «Київстар» зріс на 5 899 728 тис. грн, або на 23,60 %, що свідчить про стабільне зростання обсягів реалізації телекомунікаційних та цифрових послуг. При цьому зростання собівартості реалізованої продукції відбувалося повільнішими темпами, що позитивно вплинуло на формування валового прибутку підприємства.

Найбільш сприятливою виявилася фінансова динаміка у 2023 році, коли чистий прибуток досяг максимального значення за досліджуваний період. У 2024 році спостерігалось незначне зменшення чистого прибутку, що пояснюється зростанням фінансових та інших операційних витрат, зокрема амортизаційних відрахувань та витрат, пов'язаних із масштабними інвестиціями у цифрову інфраструктуру. Водночас така динаміка не має негативного характеру, оскільки

інвестиції створюють основу для підвищення ефективності діяльності у довгостроковій перспективі.

1.3. Аналіз фінансових результатів та фінансового стану ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки.

Варто відзначити, що впродовж 2022–2024 років у фінансовій діяльності ПрАТ «Київстар» відбулися суттєві зміни. Зокрема, чистий дохід від реалізації продукції (послуг) збільшився на 5 944 112 тис. грн, або на 19,23 %, що свідчить про стабільне зростання обсягів надання телекомунікаційних послуг та розширення клієнтської бази підприємства (розраховано автором на основі фінансової звітності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки; див. додатки А–В).

Водночас впродовж досліджуваного періоду спостерігалось зростання собівартості реалізованої продукції на 2 874 431 тис. грн, або на 23,72 %, що було зумовлено підвищенням витрат на оплату праці, амортизаційних відрахувань та експлуатацію телекомунікаційної інфраструктури. У науковій літературі підкреслюється, що для підприємств телекомунікаційного сектору зростання амортизації та витрат на персонал є закономірним наслідком модернізації мереж і цифровізації бізнес-процесів. Незважаючи на зростання витрат, підприємству вдалося забезпечити зростання чистого прибутку на 1 663 501 тис. грн, або на 17,33 %, що вказує на підвищення ефективності управління витратами та результативність операційної діяльності (розраховано автором на основі фінансової звітності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки).

У 2024 році порівняно з 2022 роком відбулося зростання операційних витрат, що було обумовлено збільшенням витрат на персонал, амортизації основних засобів та інших операційних витрат, пов'язаних із цифровізацією бізнес-процесів і модернізацією мережі. Така тенденція узгоджується з підходами до інтерпретації фінансових результатів підприємств, які активно інвестують у довгострокові активи: короткостроково це підвищує витратне навантаження, але водночас створює основу для подальшого зростання

операційної ефективності та конкурентоспроможності [3, с. 250–253; 39, с. 541–544; 31, с. 684–686].

Аналіз фінансового стану ПрАТ «Київстар»

Для комплексної оцінки фінансового стану ПрАТ «Київстар» використано дані фінансової звітності за 2022–2024 роки (додатки А–В). Оцінка здійснена із застосуванням системи показників ліквідності, ділової активності, фінансової стійкості та рентабельності, що відповідає загальноприйнятим підходам фінансового аналізу.

1) Аналіз показників ліквідності ПрАТ «Київстар»

Таблиця 1.7

Аналіз показників ліквідності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки

Назва показника	2022	2023	2024	2024 / 2022
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,53	0,61	0,78	+0,25
Коефіцієнт проміжної ліквідності	0,94	1,08	1,26	+0,32
Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	0,95	1,12	1,39	+0,44

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки (додатки А–В).. Методика розрахунку — за підходами фінансового аналізу [16, с. 522–524; 39, с. 545–547].

Отже, упродовж 2022–2024 років спостерігається стає зростання показників ліквідності. Коефіцієнт абсолютної ліквідності збільшився на 0,25, коефіцієнт проміжної ліквідності — на 0,32, а коефіцієнт загальної ліквідності — на 0,44. Це свідчить про зростання здатності підприємства своєчасно виконувати короткострокові зобов'язання та загальне підвищення рівня платоспроможності, що є позитивною характеристикою фінансового стану.

2) Аналіз показників ділової активності ПрАТ «Київстар»

Таблиця 1.8

Аналіз показників ділової активності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки

Назва показника	2022	2023	2024	2024 / 2022
Оборотність дебіторської заборгованості	16,76	15,32	14,08	–2,68
Оборотність кредиторської заборгованості	4,33	4,11	3,74	–0,59
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	22	24	26	+4
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	84	89	97	+13
Оборотність постійних активів	1,05	1,03	0,98	–0,07
Оборотність активів	0,87	0,83	0,79	–0,08
Оборотність чистих активів	1,03	0,98	0,92	–0,11
Оборотність товарно-матеріальних запасів	236,09	241,88	258,44	+22,35
Період обороту ТМЗ, днів	2	2	1	–1
Тривалість операційного циклу, днів	23	26	27	+4
Тривалість фінансового циклу, днів	–61	–63	–70	–9

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки (додатки А–В).. Підхід до інтерпретації показників оборотності — за методикою фінансового аналізу [16, с. 525–528; 39, с. 548–551].

Упродовж досліджуваного періоду відбулося певне зниження показників оборотності активів, що може бути зумовлено випереджальним зростанням активів порівняно з доходами. Одночасно спостерігається збільшення періоду погашення дебіторської заборгованості на 4 дні (з 22 до 26 днів), що вимагає

посиленої уваги до політики управління розрахунками з дебіторами та процедур контролю інкасації боргів.

Водночас позитивною тенденцією є скорочення тривалості фінансового циклу на 9 днів (з –61 до –70), що свідчить про ефективне управління грошовими потоками та можливість фінансування операційної діяльності за рахунок кредиторської заборгованості без погіршення поточної платоспроможності.

3) Аналіз показників фінансової стійкості ПрАТ «Київстар»

Таблиця 1.9

Аналіз показників фінансової стійкості ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки

Назва показника	2022	2023	2024	2024 / 2022
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,54	0,64	0,65	+0,11
Коефіцієнт фінансової залежності	1,85	1,56	1,53	–0,32
Коефіцієнт заборгованості	0,46	0,36	0,35	–0,11
Відношення довгострокових зобов'язань до капіталізації	0,30	0,22	0,17	–0,13
Відношення довгострокових зобов'язань до власного капіталу	0,44	0,28	0,21	–0,23
Відношення заборгованості до власного капіталу	0,84	0,55	0,48	–0,36

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки (додатки А–В).. Методологічні підходи — за [39, с. 544–551; 16, с. 528–531].

Таким чином, упродовж 2022–2024 років фінансова стійкість ПрАТ «Київстар» суттєво покращилася. Зростання коефіцієнта автономії на 0,11 свідчить про посилення фінансової незалежності підприємства. Одночасно зменшення показників фінансової залежності та заборгованості підтверджує зниження ризику втрати платоспроможності та підвищення інвестиційної

привабливості компанії, оскільки структура капіталу стає більш збалансованою і менш ризикованою.

4) Аналіз показників рентабельності ПрАТ «Київстар»

Таблиця 1.10

Аналіз показників рентабельності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки

Назва показника	2022	2023	2024	2024 / 2022
Рентабельність активів, %	26,91	28,74	30,12	+3,21
Рентабельність власного капіталу, %	55,33	58,96	61,84	+6,51
Рентабельність продажу, %	44,91	46,28	47,96	+3,05
Рентабельність чистих активів, %	33,78	36,45	38,92	+5,14
Рентабельність оборотних активів, %	247,24	268,51	291,33	+44,09

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки (додатки А–В).

Отже, протягом 2022–2024 років у діяльності ПрАТ «Київстар» спостерігається загальне зростання показників рентабельності, що свідчить про підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства. Зокрема, рентабельність активів зросла на 3,21 в.п., що може бути наслідком випереджального зростання чистого прибутку порівняно з темпами збільшення загальної вартості активів. Рентабельність власного капіталу підвищилася на 6,51 в.п., що свідчить про покращення результативності використання коштів власників та підвищення інвестиційної привабливості компанії.

Позитивною тенденцією є також зростання рентабельності продажу на 3,05 в.п., що вказує на підвищення ефективності операційної діяльності та оптимізацію структури витрат. Рентабельність чистих активів збільшилася на 5,14 в.п., що підтверджує зростання віддачі від вкладень у довгострокові активи підприємства. Водночас рентабельність оборотних активів зросла на 44,09 в.п.,

що обумовлено більш ефективним управлінням грошовими коштами, дебіторською заборгованістю та запасами.

Слід зазначити, що ПрАТ «Київстар» упродовж аналізованого періоду продовжує активно інвестувати у розвиток телекомунікаційної інфраструктури, цифрові сервіси та ІТ-рішення, що тимчасово збільшує навантаження на витратну частину, проте формує основу для довгострокового зростання прибутковості. У наукових публікаціях підкреслюється, що інвестиції у цифровізацію, автоматизацію та модернізацію інфраструктури здатні формувати стійкі конкурентні переваги і підвищувати результативність діяльності у наступних періодах [3, с. 250–253; 10, с. 314–322].

Важливу роль у підвищенні конкурентоспроможності компанії відіграє цифрова трансформація бізнесу, у межах якої ПрАТ «Київстар» поступово трансформується з класичного мобільного оператора в цифрову екосистему та ІТ-компанію, розширюючи спектр послуг за межі традиційного телеком-ринку. Така трансформація відповідає сучасним тенденціям розвитку телекомунікаційної галузі та узгоджується зі стратегічними підходами до управління капіталом і розвитком підприємств в умовах цифрової економіки [3, с. 250–253; 39, с. 544–548].

Позитивним чинником розвитку ринку мобільного зв'язку України, що відповідає європейським тенденціям, є впровадження послуги MNP (Mobile Number Portability) — перенесення абонентського номера між операторами зі збереженням коду. Запровадження MNP сприяє посиленню конкуренції, підвищенню якості послуг та орієнтації операторів, зокрема ПрАТ «Київстар», на клієнтоцентричну модель розвитку (загальна характеристика впливу конкуренції та клієнтоорієнтації на фінансові результати телеком-операторів узгоджується з підходами до управління дебіторською заборгованістю та фінансовими потоками в умовах конкурентного середовища) [24, с. 42–47; 31, с. 681–686].

РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ І АНАЛІЗУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ПІДПРИЄМСТВА ПРАТ «КИЇВСТАР»

2.1. Аналіз динаміки та структури дебіторської заборгованості ПрАТ «Київстар» за період 2022–2024 рр.

Дебіторська заборгованість є одним із ключових елементів оборотного капіталу підприємства та суттєво впливає на його платоспроможність, ліквідність і фінансову стійкість. У наукових дослідженнях наголошується, що зростання обсягів дебіторської заборгованості та/або збільшення строків її погашення призводить до тимчасового вилучення коштів з обороту, погіршення ліквідності та підвищення ризиків неплатежів, що зумовлює необхідність посилення контролю за розрахунками з контрагентами [11, с. 156–163; 30, с. 681–686].

В умовах зростання конкуренції, цифровізації бізнес-процесів та нестабільності економічного середовища ефективне управління дебіторською заборгованістю набуває особливої актуальності для великих компаній телекомунікаційного сектору, зокрема ПрАТ «Київстар». Аналіз дебіторської заборгованості дає змогу оцінити якість розрахунків із контрагентами, визначити швидкість обігу коштів, вкладених у розрахунки з дебіторами, а також виявити потенційні ризики втрати ліквідності. У методиці економічного аналізу для цього застосовують показники динаміки, питомої ваги дебіторської заборгованості в активах, оборотності та періоду її погашення [16, с. 525–528; 33, с. 536–544].

З огляду на це доцільним є проведення детального аналізу динаміки, структури та оборотності дебіторської заборгованості ПрАТ «Київстар» за період 2022–2024 років. Основні показники такого аналізу наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Динаміка дебіторської заборгованості на підприємстві ПрАТ «Київстар» за період 2022–2024 рр.

Показники	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення 2024 / 2022
Дебіторська заборгованість, тис. грн	826 172	1 102 221	3 145 410	+2 319 238
Дебіторська заборгованість, % до активів	3,06	3,70	7,57	+4,51
Запаси, тис. грн	51 347	37 506	65 107	+13 760
Грошові кошти, тис. грн	1 219 310	1 707 773	4 684 591	+3 465 281
Інші оборотні активи, тис. грн	0	2 271	481 670	+481 670
Оборотні активи, тис. грн	2 096 829	2 849 771	8 376 778	+6 279 949
Оборотність дебіторської заборгованості, разів	36,11	37,16	16,76	–19,35
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	10	10	22	+12

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки (додатки А–В).

Аналіз наведених даних свідчить про суттєве зростання дебіторської заборгованості ПрАТ «Київстар» упродовж 2022–2024 років. Так, її обсяг збільшився з 826 172 тис. грн у 2022 році до 3 145 410 тис. грн у 2024 році, що становить приріст на 2 319 238 тис. грн. Така динаміка, з позицій фінансового аналізу, означає зростання обсягу коштів, тимчасово вилучених з обороту підприємства, що за несприятливих умов може ускладнювати підтримання

необхідного рівня ліквідності та потребує посилення контролю за строками інкасації боргу.

Водночас частка дебіторської заборгованості у загальній вартості активів підприємства зросла з 3,06 % у 2022 році до 7,57 % у 2024 році. Це свідчить про підвищення концентрації фінансових ресурсів у розрахунках з контрагентами та, відповідно, про зростання потенційних ризиків неплатежів. У наукових джерелах зазначається, що збільшення питомої ваги дебіторської заборгованості в активах є допустимим лише за умови ефективної політики управління розрахунками та контрольованих строків її погашення.

Негативною тенденцією є зменшення оборотності дебіторської заборгованості з 36,11 разів у 2022 році до 16,76 разів у 2024 році, що означає уповільнення процесу інкасації дебіторської заборгованості. Відповідно, середній період її погашення зріс з 10 до 22 днів. Згідно з методичними підходами економічного аналізу, подовження періоду погашення дебіторської заборгованості може бути наслідком погіршення платіжної дисципліни дебіторів або зміни умов розрахунків із клієнтами, що потребує поглибленого аналізу причин та структури заборгованості.

Зростання дебіторської заборгованості супроводжувалося загальним збільшенням оборотних активів підприємства на 6 279 949 тис. грн, зокрема за рахунок суттєвого зростання грошових коштів та інших оборотних активів. Проте випереджальне зростання дебіторської заборгованості порівняно з іншими складовими оборотних активів може негативно впливати на ліквідність та фінансову стійкість підприємства, оскільки збільшуються обсяги коштів, «заморожених» у розрахунках, і зростають вимоги до системи контролю та моніторингу платежів.

Динаміку зміни дебіторської заборгованості ПрАТ «Київстар» за досліджуваний період наочно відображено на рисунку 2.1.

Динаміка дебіторської заборгованості ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 рр.

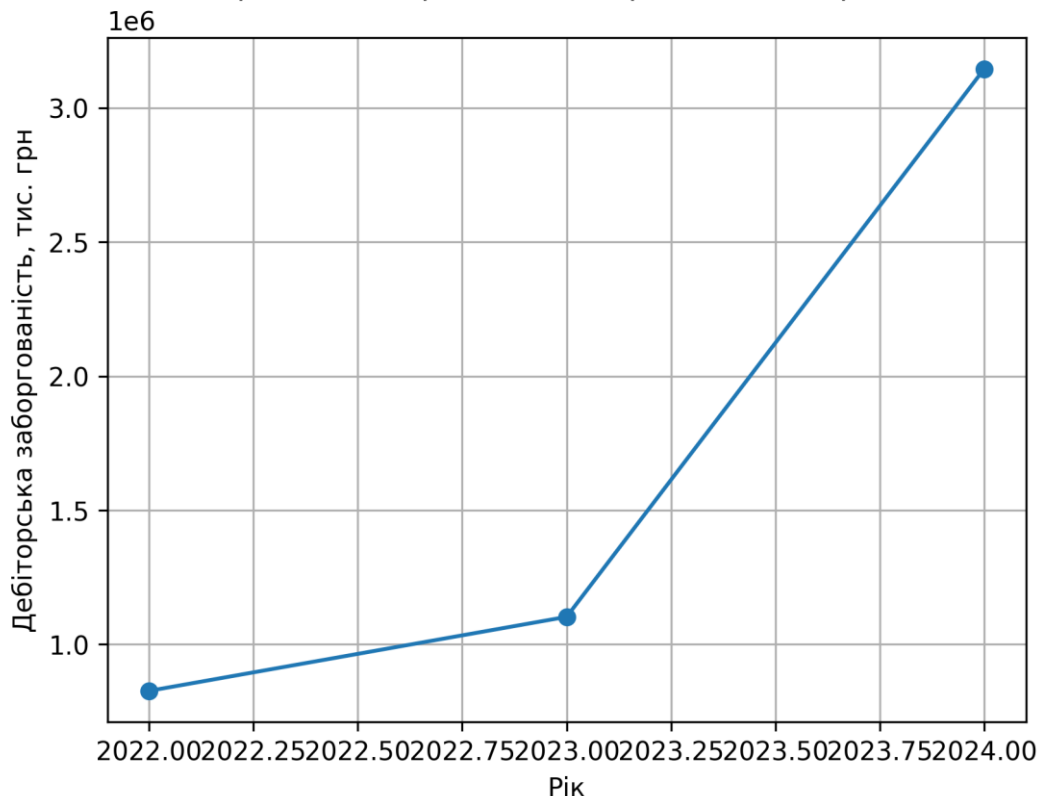

Рисунок 2.1. Динаміка дебіторської заборгованості на підприємстві ПрАТ «Київстар» за період 2022–2024 рр.

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 рр (додатки А–В).

Отже, результати аналізу свідчать про необхідність удосконалення системи управління дебіторською заборгованістю, зокрема шляхом посилення контролю за розрахунками з клієнтами, оптимізації умов надання комерційного кредиту та скорочення строків інкасації заборгованості. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню ліквідності, зменшенню фінансових ризиків та зміцненню фінансової стійкості ПрАТ «Київстар».

Аналіз структури дебіторської заборгованості ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 рр.

Дебіторська заборгованість на підприємстві ПрАТ «Київстар» є важливим фінансовим показником, що відображає характер і масштаби взаємовідносин підприємства з його клієнтами та контрагентами. Аналіз структури дебіторської заборгованості за 2022–2024 роки дає змогу оцінити напрями її формування,

динаміку змін у складі, а також потенційні ризики для фінансової стійкості та ліквідності підприємства. Відповідно до вимог національного облікового регулювання, дебіторська заборгованість у звітності підлягає розкриттю з урахуванням принципів оцінювання та відображення за чистою реалізаційною вартістю, що передбачає врахування резерву сумнівних боргів у разі наявності ознак неповернення [18, с. 1–3; 6, с. 37–39].

Деталізований аналіз структури дебіторської заборгованості ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 рр. наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Аналіз структури дебіторської заборгованості ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 рр.

Показники	Питома вага у розрізі заборгованості, %			Зміна структури, в.п.	
	2022	2023	2024	2023 до 2022	2024 до 2023
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги:					
– чиста реалізаційна вартість	62,94	66,18	69,47	+3,24	+3,29
– первісна вартість	62,94	66,18	69,47	+3,24	+3,29
– резерв сумнівних боргів	–	–	–	–	–
Інша поточна дебіторська заборгованість	36,09	32,85	29,56	–3,24	–3,29
Усього дебіторська заборгованість	100	100	100	–	–

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки (додатки А–В).

Аналітичні висновки

Як свідчать дані таблиці 2.2, упродовж 2022–2024 рр. структура дебіторської заборгованості ПрАТ «Київстар» зазнала суттєвих змін. Питома вага дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи та послуги зростає з 62,94% у 2022 році до 69,47% у 2024 році, що свідчить про посилення ролі основної операційної діяльності у формуванні дебіторської заборгованості підприємства.

Зокрема, у 2023 році порівняно з 2022 роком частка операційної дебіторської заборгованості зростає на 3,24 в.п., а у 2024 році порівняно з 2023 роком — ще на 3,29 в.п. Така динаміка може бути пов'язана з розширенням обсягів реалізації послуг та збільшенням кількості клієнтів, з якими підприємство працює на умовах відстрочення платежу, що є типовим для активної ринкової стратегії компаній із розвиненою системою розрахунків із контрагентами.

Водночас відсутність резерву сумнівних боргів у структурі дебіторської заборгованості протягом аналізованого періоду свідчить про те, що у наданих для аналізу даних фінансової звітності відповідна стаття не розкрита/не відображена як складова структури. З позицій національних стандартів це означає, що резерв формується лише за наявності обґрунтованих ознак сумнівності та очікуваних втрат, а методика його визначення має ґрунтуватися на оцінці ймовірності не погашення, строків та стану розрахунків. Отже, за відсутності таких ознак або за іншого способу розкриття інформації у звітності (залежно від форми подання) структурний аналіз може відображати нульове значення резерву.

Частка іншої поточної дебіторської заборгованості, навпаки, демонструє стійку тенденцію до скорочення: з 36,09% у 2022 році до 29,56% у 2024 році. Зменшення цієї складової на 3,24 в.п. у 2023 році та на 3,29 в.п. у 2024 році є позитивною тенденцією та свідчить про оптимізацію фінансових розрахунків і скорочення непрофільних дебіторських вимог, що в цілому знижує ризик «розпорошення» оборотного капіталу.

У цілому структура дебіторської заборгованості ПрАТ «Київстар» у 2022–2024 рр. характеризується покращенням її якості, зростанням частки операційної заборгованості та зменшенням питомої ваги інших дебіторських вимог, що позитивно впливає на фінансову стійкість підприємства та ефективність управління оборотними активами [11, с. 156–163; 30, с. 681–686].

Дебіторська заборгованість, яка охоплює заборгованість за реалізовану продукцію та надані послуги, є одним із ключових показників, що характеризує фінансові взаємовідносини підприємства з його контрагентами. Аналіз впливу змін у дебіторській заборгованості на фінансові результати дозволяє оцінити ефективність управління оборотним капіталом та визначити потенційні ризики для фінансової стійкості підприємства [33, с. 536–544; 16, с. 525–528]. У сучасних умовах господарювання зростання обсягів реалізації часто супроводжується збільшенням дебіторської заборгованості, що потребує посиленого контролю з боку фінансового менеджменту, зокрема шляхом моніторингу строків погашення та коригування умов розрахунків [27, с. 42–47; 11, с. 156–163].

Саме тому доцільним є дослідження впливу дебіторської заборгованості на основні фінансові показники ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки, результати якого наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Вплив дебіторської заборгованості на фінансові показники ПрАТ «Київстар» за період 2022–2024 рр.

Показник	Значення до зростання заборгованості (2022)	Зміна, %	Значення після зростання заборгованості (2024)
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	30 900 973	+18,4	36 596 800
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	12 112 812	+26,7	15 345 900

Валовий прибуток, тис. грн	18 788 161	+12,9	21 250 900
Інші операційні доходи, тис. грн	252 484	+9,8	277 300
Адміністративні витрати, тис. грн	2 357 912	+34,6	3 173 400
Витрати на збут, тис. грн	2 556 755	+28,1	3 274 800
Інші операційні витрати, тис. грн	247 660	+41,9	351 500
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	13 878 318	+6,3	14 756 200
Інші фінансові доходи, тис. грн	155 497	+22,4	190 300
Інші доходи, тис. грн	236 812	+18,9	281 600
Фінансові витрати, тис. грн	1 121 738	+31,7	1 477 300
Інші витрати, тис. грн	1 352 309	+44,8	1 958 400
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн	11 796 580	-4,9	11 220 400
Податок на прибуток, тис. грн	2 198 911	-3,6	2 119 800
Чистий прибуток, тис. грн	9 597 669	-5,3	9 086 900

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки (додатки А–В).

Аналітичний коментар до таблиці 2.3

Як свідчать дані таблиці 2.3, упродовж 2022–2024 років чистий дохід від реалізації продукції ПрАТ «Київстар» зріс на 18,4%, що свідчить про розширення масштабів діяльності підприємства та зростання обсягів наданих

телекомунікаційних послуг. Збільшення дебіторської заборгованості в цей період є об'єктивним наслідком активізації реалізації послуг із використанням відстрочених форм розрахунків, однак водночас підвищує ризики несвоєчасного надходження грошових коштів і потребує посилення контролю за платіжною дисципліною дебіторів.

Собівартість реалізованої продукції зросла на 26,7%, що перевищує темпи зростання доходів, внаслідок чого темп приросту валового прибутку становив лише 12,9%. Така ситуація свідчить про посилення витратного навантаження на діяльність підприємства та про необхідність контролю витрат, особливо в умовах масштабування послуг і розвитку цифрових сервісів.

Суттєве зростання адміністративних витрат (+34,6%) і витрат на збут (+28,1%) вказує на підвищення витрат на управління підприємством і просування послуг на ринку. Одночасно спостерігається значне збільшення інших операційних і фінансових витрат, що зменшило позитивний ефект від зростання доходів, оскільки підвищення витрат відбулося швидшими темпами, ніж зростання результатів операційної діяльності [33, с. 536–544; 16, с. 525–528].

У результаті, незважаючи на зростання фінансового результату від операційної діяльності на 6,3%, фінансовий результат до оподаткування скоротився на 4,9%, а чистий прибуток — на 5,3%. Це свідчить про те, що зростання дебіторської заборгованості супроводжувалось підвищенням витрат і фінансових ризиків, що негативно вплинуло на кінцеві результати діяльності підприємства [33, с. 536–544; 11, с. 156–163].

Отже, результати аналізу підтверджують необхідність посилення контролю за управлінням дебіторською заборгованістю, оптимізації витратної структури та вдосконалення політики розрахунків із контрагентами з метою забезпечення стабільного зростання фінансових результатів ПрАТ «Київстар» [27, с. 42–47; 11, с. 156–163; 30, с. 681–686].

Суттєве збільшення питомої ваги дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи та послуги у 2022–2024 роках свідчить про посилення ролі цього виду заборгованості у структурі оборотних активів ПрАТ «Київстар». Зростання

частки дебіторської заборгованості, пов'язаної з реалізацією продукції та наданням послуг, відображає збільшення обсягів господарської діяльності підприємства та розширення клієнтської бази, що є характерним для компанії, яка активно розвивається в умовах цифрової трансформації телекомунікаційного ринку [11, с. 156–163; 30, с. 681–686].

Водночас зростання питомої ваги даного виду заборгованості означає збільшення обсягу фінансових зобов'язань контрагентів перед підприємством, що потребує посиленого контролю за станом розрахунків. У світлі зазначених тенденцій важливим є перегляд та вдосконалення політики управління дебіторською заборгованістю, спрямованої на підвищення її оборотності та мінімізацію ризиків неповернення коштів [27, с. 42–47; 11, с. 156–163].

Особливу увагу доцільно приділити структурній складовій дебіторської заборгованості, що виникає внаслідок реалізації продукції та послуг. Її зростання може бути результатом активного розвитку основної діяльності підприємства, зростання обсягів продажів та розширення спектра цифрових сервісів. Така тенденція, з одного боку, є ознакою ділової активності та ринкової стабільності компанії, а з іншого — підвищує потребу у впровадженні ефективних інструментів контролю за платіжною дисципліною клієнтів.

Систематичне вдосконалення процесів управління дебіторською заборгованістю, зокрема шляхом оптимізації умов розрахунків, моніторингу строків погашення та оцінки платоспроможності контрагентів, сприятиме підвищенню фінансової стійкості підприємства та більш ефективному використанню його фінансових ресурсів у середньостроковій і довгостроковій перспективі [27, с. 42–47; 11, с. 156–163; 30, с. 681–686].

2.2. Методика аудиту дебіторської заборгованості на підприємстві ПрАТ «Київстар»

Дебіторська заборгованість є одним із ключових елементів фінансової структури підприємства, який безпосередньо впливає на рівень його ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості. Значні обсяги розрахунків із

покупцями та замовниками можуть, з одного боку, сприяти розширенню продажів шляхом використання механізмів комерційного кредитування, а з іншого — створювати фінансові ризики в разі несвоєчасного або неповного погашення зобов'язань контрагентами [11, с. 156–163; 30, с. 681–686]. У зв'язку з цим аудит дебіторської заборгованості на підприємстві ПрАТ «Київстар» виступає важливим інструментом забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку, підтвердження реальності активів і підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами [27, с. 42–47; 8, с. 5–11].

Методика аудиту дебіторської заборгованості спрямована на комплексну перевірку правильності її визнання, оцінки та відображення у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності. Проведення аудиту дозволяє виявити можливі ризики, пов'язані з не повнотою та не достовірністю відображення операцій, а також із несвоєчасним погашенням дебіторської заборгованості, і водночас оцінити ефективність діючої системи внутрішнього контролю. Особливого значення у цьому контексті набувають питання оцінювання дебіторської заборгованості за чистою реалізаційною вартістю, а також своєчасного формування резерву сумнівних боргів за наявності ознак ризику неповернення [18, с. 1–3; 6, с. 37–39].

Здійснення аудиту дебіторської заборгованості передбачає перевірку відповідності облікових записів вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, зокрема НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», а також оцінку дотримання принципів повноти, обачності й достовірності відображення активів у фінансовій звітності. Аудит даного виду активів є важливим чинником забезпечення фінансової прозорості діяльності підприємства та формування довіри з боку користувачів фінансової звітності (власників, кредиторів, інвесторів та інших стейкхолдерів) [33, с. 536–544; 16, с. 525–528].

Методика аудиту дебіторської заборгованості на підприємстві ПрАТ «Київстар» включає сукупність процедур, спрямованих на перевірку достовірності, повноти та обґрунтованості інформації про дебіторську

заборгованість з урахуванням специфіки телекомунікаційної галузі та особливостей діяльності підприємства. Для підприємств із великим обсягом клієнтських операцій пріоритетними стають процедури, пов'язані з перевіркою договорів, правильністю документального підтвердження реалізації послуг, контролем строків погашення заборгованості та оцінкою ризиків неповернення [11, с. 156–163; 27, с. 42–47].

Основні завдання аудиту дебіторської заборгованості ПрАТ «Київстар»:

- встановлення наявності та реальності дебіторської заборгованості шляхом підтвердження фактичного існування заборгованості та її відповідності даним бухгалтерського обліку, зокрема шляхом аналізу результатів інвентаризації розрахунків та документів взаємозвірки [4, с. 58–61; 29, с. 58–63];
- оцінка правильності визначення вартості дебіторської заборгованості з урахуванням застосовуваних методів оцінки та вимог щодо відображення за чистою реалізаційною вартістю, включаючи питання формування резерву сумнівних боргів (за наявності підстав) [18, с. 1–3; 6, с. 37–39; 22, с. 26–29];
- перевірка первинних документів, що підтверджують господарські операції з дебіторами, а також законності та обґрунтованості укладених договорів (дотримання істотних умов, строків оплати, штрафних санкцій тощо) [4, с. 58–61; 27, с. 42–47];
- аналіз правильності застосування облікових методів, зокрема щодо списання безнадійної дебіторської заборгованості, та перевірка дотримання строків позовної давності (як елемента правомірності та обґрунтованості списання) [12, с. 64–72; 29, с. 58–63];
- оцінка фінансових ризиків, пов'язаних із дебіторською заборгованістю, і розроблення рекомендацій щодо їх мінімізації (посилення контролю строків, перегляд умов кредитування клієнтів, підвищення ефективності претензійно-позовної роботи) [27, с. 42–47; 8, с. 5–11; 11, с. 156–163].

Аудит дебіторської заборгованості є важливою складовою системи внутрішнього контролю підприємства та сприяє підвищенню ефективності управління фінансовими ресурсами ПрАТ «Київстар» в умовах динамічного та конкурентного ринкового середовища [8, с. 5–11; 29, с. 58–63].

Етапи проведення аудиту дебіторської заборгованості ПрАТ «Київстар»

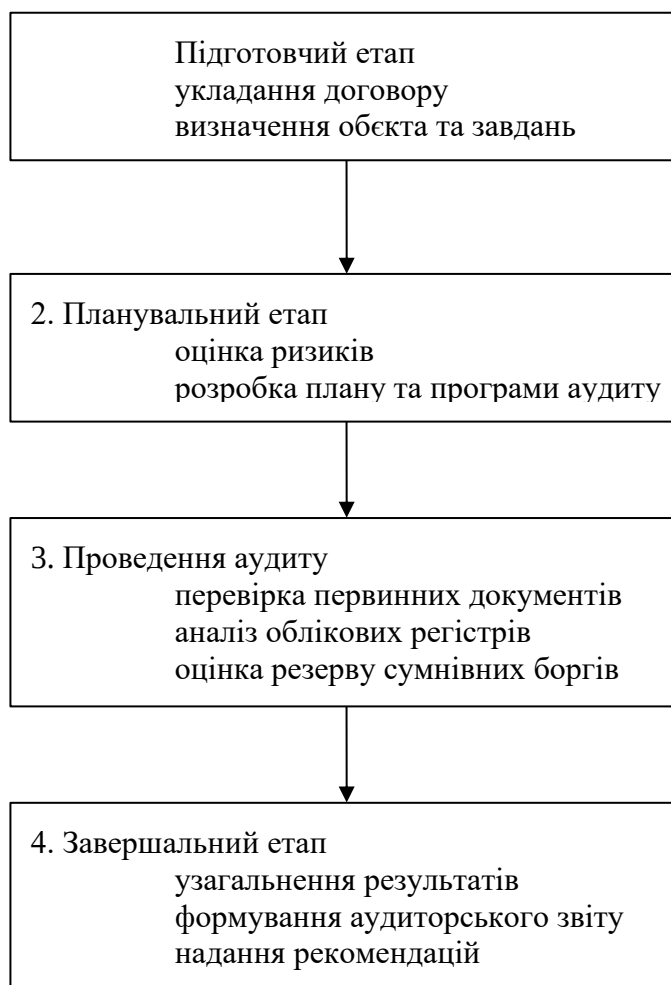

Рисунок 2.2. Етапи проведення аудиту дебіторської заборгованості підприємства ПрАТ «Київстар».

Аудит дебіторської заборгованості та етапи його проведення

У сучасних умовах господарювання дебіторська заборгованість є одним із ключових елементів оборотного капіталу підприємства, що безпосередньо впливає на його фінансову стійкість, платоспроможність і рівень ліквідності. Значні обсяги дебіторської заборгованості можуть як сприяти розвитку

підприємства шляхом розширення комерційного кредитування, так і створювати суттєві фінансові ризики у разі несвоєчасного або неповного погашення зобов'язань контрагентами [11, с. 156–163; 30, с. 681–686]. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває аудит дебіторської заборгованості як інструмент контролю та управління фінансовими ресурсами підприємства [27, с. 42–47; 8, с. 5–11].

Аудит дебіторської заборгованості спрямований на забезпечення достовірності, повноти та об'єктивності відображення інформації про розрахунки з дебіторами у фінансовій звітності підприємства. Його основною метою є підтвердження законності виникнення дебіторської заборгованості, правильності її оцінки, класифікації та відповідності вимогам НП(С)БО, зокрема НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [18, с. 1–3; 20, с. 31–37]. Крім того, аудит дозволяє виявити потенційні ризики неповернення заборгованості та оцінити ефективність системи внутрішнього контролю щодо управління розрахунками з контрагентами [29, с. 58–63; 8, с. 5–11].

Процес аудиту дебіторської заборгованості ґрунтується на системному підході та передбачає послідовне виконання низки взаємопов'язаних етапів, кожен із яких має самостійне значення та сприяє досягненню загальної мети аудиторської перевірки. До таких етапів належать підготовчий, планувальний, етап безпосереднього проведення аудиторської перевірки та завершальний етап [29, с. 58–63; 16, с. 525–528].

Підготовчий етап аудиту

Підготовчий етап є початковою стадією аудиторського процесу та закладає організаційні й методичні основи подальшої перевірки. На цьому етапі аудитор здійснює підготовку до проведення аудиту дебіторської заборгованості на підприємстві, зокрема в ПрАТ «Київстар».

Одним із ключових завдань підготовчого етапу є укладання договору між аудиторською фірмою та підприємством-замовником. У межах договору визначаються обсяг аудиторських робіт, строки їх виконання, умови проведення перевірки, відповідальність сторін та порядок надання результатів аудиту.

Важливим аспектом є також погодження рівня аудиторського ризику та ступеня деталізації перевірки, що визначатиме необхідний обсяг процедур і вибір методів перевірки [29, с. 58–63].

Крім того, на підготовчому етапі здійснюється уточнення завдань та об'єктів аудиту. Аудитор проводить попередні консультації з керівництвом та фінансовою службою підприємства з метою з'ясування специфіки діяльності, структури дебіторської заборгованості, особливостей договірних відносин із контрагентами, а також визначення ключових напрямів аудиторської перевірки [27, с. 42–47; 8, с. 5–11]. Така взаємодія дозволяє сформувати загальне уявлення про фінансовий стан підприємства та оцінити рівень готовності до проведення аудиту.

Планувальний етап аудиту

Планувальний етап передбачає розробку загальної стратегії та детального плану проведення аудиту дебіторської заборгованості. На цій стадії аудитор здійснює збір та аналіз інформації про фінансово-господарську діяльність підприємства, його організаційну структуру, систему бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю [16, с. 525–528].

Особливу увагу на етапі планування приділяють ідентифікації та оцінці ризиків, пов'язаних із дебіторською заборгованістю. Аудитор аналізує ймовірність виникнення помилок або викривлень у фінансовій звітності, зокрема ризики простроченої або безнадійної заборгованості, некоректного оцінювання дебіторської заборгованості та можливих порушень принципів обачності при формуванні резервів сумнівних боргів [18, с. 1–3; 6, с. 37–39; 22, с. 26–29]. На основі отриманих результатів уточнюються аудиторські процедури та визначаються методи перевірки, які дозволяють мінімізувати аудиторський ризик [29, с. 58–63].

Етап проведення аудиторської перевірки

На етапі безпосереднього проведення аудиторської перевірки реалізується затверджений план аудиту та здійснюється комплексна перевірка дебіторської

заборгованості підприємства. Одним із ключових напрямів є оцінка ефективності системи внутрішнього контролю, спрямованої на управління розрахунками з дебіторами. Аудитор аналізує порядок укладання договорів, умови надання комерційного кредиту, контроль за строками погашення заборгованості та процедури стягнення прострочених боргів [8, с. 5–11; 27, с. 42–47].

Наступним важливим аспектом є перевірка первинних документів, що підтверджують виникнення дебіторської заборгованості, зокрема договорів, рахунків-фактур, актів виконаних робіт та накладних. Аудитор оцінює їх достовірність, повноту та відповідність вимогам чинного законодавства і внутрішніх регламентів підприємства, оскільки належність первинних документів є основою правильного відображення дебіторської заборгованості у бухгалтерському обліку [4, с. 58–61; 27, с. 42–47].

Крім того, здійснюється аналіз облікових записів та регістрів бухгалтерського обліку, включаючи перевірку правильності відображення дебіторської заборгованості на відповідних рахунках, обґрунтованості методів списання безнадійної заборгованості та коректності оцінювання (у т.ч. через резерв сумнівних боргів — у разі його формування) [18, с. 1–3; 6, с. 37–39; 12, с. 64–72]. Також аудитор зіставляє дані синтетичного та аналітичного обліку з показниками фінансової звітності, що забезпечує перевірку узгодженості та повноти розкриття інформації [16, с. 525–528].

Завершальний етап аудиту

Завершальний етап аудиту полягає в узагальненні результатів перевірки та формуванні аудиторського звіту. У звіті відображаються основні висновки аудитора щодо стану дебіторської заборгованості, відповідності облікових процедур нормативним вимогам, а також виявлені порушення та недоліки (за наявності) [29, с. 58–63].

На цьому етапі аудитор також готує рекомендації щодо вдосконалення системи обліку та контролю дебіторської заборгованості, спрямовані на зниження фінансових ризиків і підвищення ефективності управління

оборотними активами. Результати аудиту обговорюються з керівництвом підприємства, що дозволяє визначити можливі напрями оптимізації фінансової політики та посилення контролю за розрахунками з дебіторами [8, с. 5–11; 27, с. 42–47; 11, с. 156–163].

Таким чином, аудит дебіторської заборгованості на підприємстві ПрАТ «Київстар» виступає важливим елементом системи фінансового контролю та управління, сприяючи підвищенню прозорості фінансової звітності, зміцненню платоспроможності та забезпеченню стабільного розвитку підприємства в умовах сучасного ринкового середовища [11, с. 156–163; 30, с. 681–686; 8, с. 5–11].

Методичні аспекти застосування аудиторських процедур на ПрАТ «Київстар».

Дебіторська заборгованість у сучасних умовах господарювання є одним із ключових елементів оборотного капіталу підприємства та суттєво впливає на рівень його фінансової стійкості, платоспроможності й ліквідності. Для великих підприємств телекомунікаційної галузі, зокрема ПрАТ «Київстар», ефективне управління дебіторською заборгованістю має особливе значення у зв'язку з масштабністю операцій, значною кількістю контрагентів та високою питомою вагою розрахунків із покупцями і замовниками у структурі активів. У зв'язку з цим аудит дебіторської заборгованості виступає важливим інструментом забезпечення достовірності фінансової звітності та контролю за станом розрахунків підприємства [27, с. 42–47].

Аудит дебіторської заборгованості на підприємстві ПрАТ «Київстар» здійснюється відповідно до вимог чинного законодавства України та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Основною метою такого аудиту є підтвердження достовірності, повноти та об'єктивності відображення інформації про дебіторську заборгованість у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності підприємства, а також оцінка ефективності системи внутрішнього контролю у сфері розрахунків із дебіторами [18, с. 1–3; 8, с. 5–11].

У процесі проведення аудиту аудитор взаємодіє з інформаційно-бухгалтерською системою підприємства, аналізує облікові регістри, первинні документи та внутрішні регламенти, що регулюють порядок обліку дебіторської заборгованості. Особлива увага приділяється перевірці достовірності та повноти даних щодо розрахунків із покупцями та замовниками, а також відповідності облікової інформації вимогам чинних стандартів [4, с. 58–61; 20, с. 31–37].

Одним із ключових напрямів аудиту є аналіз первинних документів, що підтверджують виникнення дебіторської заборгованості. Аудитор перевіряє правильність оформлення договорів, рахунків-фактур, актів виконаних робіт, накладних та інших документів, які засвідчують фактичне здійснення господарських операцій і наявність зобов'язань дебіторів перед підприємством. Належність і достовірність первинної документації є основою для формування обґрунтованих аудиторських висновків [4, с. 58–61; 27, с. 42–47].

Важливе місце у процесі аудиту посідає оцінка «кредитного портфеля» дебіторів підприємства. На цьому етапі здійснюється аналіз структури дебіторської заборгованості за строками погашення, визначаються суми простроченої заборгованості та оцінюються ризики її неповернення. Аудитор аналізує доцільність формування резерву сумнівних боргів, а також обґрунтованість списання безнадійної заборгованості відповідно до облікової політики підприємства [18, с. 1–3; 6, с. 37–39; 12, с. 64–72].

Перевірка правильності реєстрації дебіторської заборгованості в облікових регістрах є ще одним важливим етапом аудиторської перевірки. Аудитор досліджує відповідність даних синтетичного та аналітичного обліку, правильність відображення заборгованості у розрахунках із покупцями та замовниками, а також коректність її відображення у фінансовій звітності підприємства. При цьому важливо підтвердити узгодженість показників обліку та звітності, а також правильність класифікації заборгованості за видами та строками [18, с. 1–3; 29, с. 58–63].

Методика аудиту дебіторської заборгованості на підприємстві ПрАТ «Київстар» передбачає комплексний підхід, що включає аналіз договірних

відносин, оцінку структури заборгованості, перевірку первинних документів, дослідження системи внутрішнього контролю та аналіз облікових записів [27, с. 42–47; 8, с. 5–11].

Під час аналізу контрактних відносин аудитор вивчає умови укладених договорів із дебіторами, зокрема строки та порядок здійснення розрахунків, відповідальність сторін за порушення договірних зобов'язань, а також наявність штрафних санкцій. Це дозволяє обґрунтовано оцінити правомірність виникнення дебіторської заборгованості та її реальність.

Оцінка системи внутрішнього контролю спрямована на визначення ефективності процедур, що забезпечують своєчасний облік, контроль і погашення дебіторської заборгованості. Аудитор аналізує наявність внутрішніх регламентів, розподіл обов'язків між відповідальними особами, а також процедури контролю за станом розрахунків із покупцями та замовниками [8, с. 5–11; 29, с. 58–63].

У процесі аудиту довгострокової дебіторської заборгованості (за наявності такої у структурі активів) аудитори можуть застосовувати аналітичні процедури, зокрема порівняння нарахованих сум із показниками попередніх періодів, аналіз співвідношення витрат/доходів та середньої величини заборгованості, а також перевірку обґрунтованості застосованих підходів до оцінювання (зокрема дисконтування — у випадках, коли це передбачено обліковою політикою та умовами договорів) [38, с. 154–159; 16, с. 525–528].

З метою підтвердження реальності дебіторської заборгованості застосовуються методи зустрічної перевірки та аналізу результатів інвентаризації розрахунків. Критичними ознаками для посиленого контролю є заборгованість зі строком погашення понад один місяць, особливо у випадках перевищення 3–6 місяців, а також наявність спірної або нез'ясованої заборгованості. У ході інвентаризації визначаються фактичні залишки сум, складаються акти взаємозвірки та фіксуються виявлені розбіжності, що є підґрунтям для виправлення облікових даних і підвищення достовірності звітності.

Таким чином, аналіз матеріалів інвентаризації розрахунків дозволяє аудитору зосередити увагу на проблемних ділянках обліку дебіторської заборгованості, своєчасно виявити помилки та оцінити дотримання підприємством методики обліку розрахункових операцій [4, с. 58–61; 20, с. 31–37].

Узагальнюючи результати дослідження, можна зробити висновок, що аудит дебіторської заборгованості на підприємстві ПрАТ «Київстар» є складним і багатоетапним процесом, спрямованим на забезпечення достовірності фінансової інформації, мінімізацію фінансових ризиків та підвищення ефективності управління розрахунками. Систематичний і детальний підхід до проведення аудиту дозволяє своєчасно виявляти потенційні проблеми та формувати обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення облікової політики та системи внутрішнього контролю підприємства [29, с. 58–63; 8, с. 5–11; 11, с. 156–163].

РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО - МЕТОДИЧНИХ АСПЕКТІВ АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПРАТ «КИЇВСТАР»

Дебіторська заборгованість є невід’ємним елементом фінансової системи підприємства та суттєво впливає на рівень його ліквідності, платоспроможності й фінансової стійкості. В умовах високої конкуренції на телекомунікаційному ринку ефективне управління дебіторською заборгованістю набуває особливого значення, оскільки значні обсяги розрахунків із клієнтами можуть, з одного боку, забезпечувати стабільні грошові потоки, а з іншого — створювати додаткові фінансові ризики у випадку порушення строків оплати або зниження платіжної дисципліни контрагентів [11, с. 156–163; 29, с. 58–63].

Проведений у попередніх розділах аналіз дебіторської заборгованості ПрАТ «Київстар» засвідчив наявність тенденції до зростання її обсягів, збільшення періоду інкасації та зниження оборотності. Це зумовлює необхідність не лише посилення контролю за розрахунками з дебіторами, а й удосконалення організаційно-методичних підходів до аудиту та аналізу дебіторської заборгованості. Раціональна організація зазначених процесів дозволяє зменшити ризики неповернення коштів, підвищити якість фінансової інформації та забезпечити прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Удосконалення організаційно-методичних аспектів аудиту та аналізу дебіторської заборгованості на підприємстві ПрАТ «Київстар» доцільно здійснювати за кількома взаємопов’язаними напрямками, які комплексно охоплюють облікові, аналітичні та контрольні процедури (рис. 3.1) [27, с. 42–47; 8, с. 5–11; 5, с. 124–131].

Напрями вдосконалення аудиту та аналізу дебіторської заборгованості ПрАТ “Київстар”

Автоматизація систем обліку дебіторської заборгованості	Оптимізація оцінки кредитоспроможності клієнтів
Вдосконалення кредитного моніторингу та взаємодії з боржниками	Удосконалення методів ліквідації простроченої заборгованості
Інформаційна система управління дебіторською заборгованістю	Постійний моніторинг та внутрішній контроль

Рисунок 3.1. Напрями вдосконалення організаційно-методичних аспектів аудиту та аналізу дебіторської заборгованості на підприємстві ПрАТ «Київстар».

1. Автоматизація систем обліку дебіторської заборгованості

Одним із ключових напрямів удосконалення є впровадження та розвиток автоматизованих систем обліку. Використання сучасних інформаційних рішень, зокрема інтегрованих управлінських систем, дозволяє суттєво підвищити точність облікових даних, скоротити часові витрати на обробку інформації та мінімізувати ймовірність помилок. Автоматизація забезпечує оперативне формування звітності щодо стану дебіторської заборгованості, своєчасне виявлення прострочених платежів і контроль за виконанням договірних зобов'язань.

Важливою складовою автоматизації є впровадження електронного документообігу, що дозволяє оптимізувати документування операцій, прискорити процес обміну інформацією між структурними підрозділами підприємства та підвищити рівень збереження даних. Разом із цим необхідно забезпечити належний рівень інформаційної безпеки та провести навчання персоналу для ефективної роботи з оновленими системами й регламентами [4, с. 58–61; 8, с. 5–11].

2. Оптимізація процесів оцінки кредитоспроможності клієнтів

Наступним напрямком удосконалення є підвищення якості оцінки кредитоспроможності клієнтів. У наукових джерелах наголошується, що формування дебіторської заборгованості значною мірою залежить від політики підприємства щодо надання відстрочення платежу та від здатності ідентифікувати ризики неплатежів. Запровадження аналітичних інструментів оцінювання (наприклад, рейтингових підходів і внутрішньої сегментації клієнтів за платіжною дисципліною) дозволяє підвищити обґрунтованість управлінських рішень і зменшити частку проблемної заборгованості.

Доцільним є формування «профілів» клієнтів, які накопичують інформацію про історію взаєморозрахунків, дотримання строків платежів та інші релевантні характеристики. Систематичне оновлення критеріїв оцінки кредитоспроможності з урахуванням змін економічного середовища та специфіки ринку сприятиме зменшенню кредитних ризиків і підвищенню ефективності управління дебіторською заборгованістю [27, с. 42–47; 5, с. 124–131].

3. Вдосконалення системи кредитного моніторингу та взаємодії з боржниками

Ефективне управління дебіторською заборгованістю неможливе без постійного моніторингу стану розрахунків із клієнтами. У цьому контексті важливим є впровадження механізмів контролю термінів оплати, які забезпечують своєчасне інформування відповідальних осіб про виникнення прострочення та формування управлінських дій щодо його усунення. Такий підхід узгоджується з концепцією внутрішнього контролю як системи, що забезпечує своєчасність реагування на відхилення у розрахунках.

Взаємодія з боржниками повинна ґрунтуватися на гнучкому підході, який передбачає можливість погодження індивідуальних графіків погашення, використання попереджувальних комунікацій, а також застосування превентивних заходів, спрямованих на недопущення накопичення боргів. Такий

підхід сприяє збереженню ділових відносин із клієнтами та водночас знижує ризик фінансових втрат підприємства [27, с. 42–47; 37, с. 52–54].

4. Удосконалення методів ліквідації простроченої заборгованості

Значну увагу необхідно приділяти управлінню простроченою дебіторською заборгованістю. Систематичний контроль і аудит прострочених боргів дозволяють визначити причини їх виникнення та обрати оптимальні способи погашення, у тому числі шляхом претензійної роботи, реструктуризації та інших процедур врегулювання. У практиці управління дебіторською заборгованістю також розглядаються механізми рефінансування та факторингу як інструменти прискорення обігу коштів і зниження ризиків неплатежів.

Формування резервів сумнівних боргів відповідно до вимог облікових стандартів сприяє реалістичному відображенню фінансового стану підприємства та зменшенню впливу неповернених сум на фінансові результати. Визначення резерву сумнівних боргів є елементом обачності та забезпечує більш достовірну оцінку дебіторської заборгованості у фінансовій звітності [18, с. 1–3; 6, с. 37–39; 22, с. 26–29].

5. Розробка та впровадження інформаційної системи управління дебіторською заборгованістю

Комплексне управління дебіторською заборгованістю потребує створення єдиної інформаційної системи, яка забезпечує моніторинг розрахунків у режимі, максимально наближеному до реального часу. Така система має бути інтегрована з бухгалтерським обліком і фінансовою звітністю, що дозволить формувати аналітичні показники та управлінські звіти для оперативного контролю за станом розрахунків [4, с. 58–61; 16, с. 38–42].

Використання інструментів аналізу даних та прогнозування тенденцій руху дебіторської заборгованості сприятиме своєчасному виявленню негативних змін, оцінці ризиків і прийняттю обґрунтованих управлінських рішень щодо оптимізації дебіторської заборгованості. Такий підхід відповідає загальним принципам фінансового менеджменту щодо підтримки ліквідності та оптимізації структури оборотних активів [33, с. 536–544; 39, с. 247–250].

6. Впровадження системи постійного моніторингу та контролю

Завершальним напрямом удосконалення є формування системи постійного моніторингу та контролю дебіторської заборгованості. Встановлення показників ефективності та контрольних параметрів дозволяє об'єктивно оцінювати стан розрахунків із дебіторами та оперативно реагувати на відхилення від запланованих значень.

Автоматизовані механізми контролю термінів оплати, ідентифікації ризиків і формування рекомендацій щодо їх мінімізації сприяють підвищенню фінансової дисципліни та загальної ефективності управління дебіторською заборгованістю. Удосконалення внутрішнього контролю у цій сфері є важливим чинником стабілізації грошових потоків і зниження частки проблемної заборгованості.

У процесі дослідження шляхів удосконалення організаційно-методичних аспектів аудиту та аналізу дебіторської заборгованості на підприємстві ПрАТ «Київстар» було визначено та обґрунтовано шість ключових напрямів підвищення ефективності управління цим елементом фінансової системи. Комплексна реалізація запропонованих заходів спрямована на посилення контролю за розрахунками з дебіторами, підвищення прозорості фінансової інформації та зниження ризиків, пов'язаних із несвоєчасним погашенням заборгованості та можливою неплатоспроможністю клієнтів.

Оптимізація існуючих процесів управління дебіторською заборгованістю та впровадження сучасних інформаційних і аналітичних інструментів дозволять підвищити продуктивність роботи фінансових служб підприємства, скоротити часові витрати на обробку даних і забезпечити своєчасне прийняття управлінських рішень. Особливе значення має впровадження системи моніторингу та контролю, яка забезпечує оперативне виявлення потенційних фінансових ризиків і формування рекомендацій щодо їх мінімізації [27, с. 42–47; 8, с. 5–11].

Застосування автоматизованих механізмів контролю, систем оцінки кредитоспроможності клієнтів та інструментів прогнозування руху дебіторської

заборгованості сприятиме підвищенню точності управлінських рішень і зміцненню фінансової дисципліни. Реалізація запропонованих напрямів удосконалення створює передумови для підвищення фінансової стійкості ПрАТ «Київстар», забезпечення стабільності грошових потоків і адаптації підприємства до зростаючих викликів сучасного ринкового середовища [33, с. 536–544; 11, с. 156–163; 29, с. 58–63].

ВИСНОВКИ

У процесі виконання випускної кваліфікаційної роботи було здійснено комплексне теоретичне та практичне дослідження аудиту й аналізу дебіторської заборгованості за товари (роботи, послуги) виробничого підприємства на прикладі ПрАТ «Київстар». Отримані результати дозволяють сформулювати такі узагальнюючі висновки.

У першому розділі роботи розкрито економічну сутність дебіторської заборгованості як фінансової категорії, що відображає систему кредитних відносин між підприємством і його контрагентами в процесі реалізації продукції, виконання робіт та надання послуг на умовах відстрочення платежу. Встановлено, що дебіторська заборгованість є важливою складовою активів підприємства та чинником, який безпосередньо впливає на рівень його ліквідності, платоспроможності й фінансової стійкості. Узагальнення наукових підходів до визначення поняття дебіторської заборгованості засвідчило відсутність єдиного універсального трактування, що зумовлює необхідність комплексного підходу до її аналізу та контролю.

Доведено, що класифікація дебіторської заборгованості за строками погашення, рівнем ризику, економічним змістом і характером виникнення є необхідною передумовою ефективного фінансового управління. Така систематизація інформації дозволяє своєчасно виявляти проблемні борги, оцінювати кредитні ризики та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Особливу увагу приділено питанням визнання та оцінки дебіторської заборгованості відповідно до вимог національних стандартів бухгалтерського обліку, зокрема необхідності відображення її у фінансовій звітності за чистою реалізаційною вартістю з урахуванням резерву сумнівних боргів.

У другому розділі здійснено фінансово-економічну оцінку діяльності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки та проведено детальний аналіз динаміки й структури дебіторської заборгованості підприємства. Встановлено, що впродовж досліджуваного періоду підприємство характеризувалося стабільним

зростанням обсягів діяльності, підвищенням прибутковості та нарощуванням активів, що свідчить про загалом стійкий фінансовий стан і високий економічний потенціал.

Разом із цим аналіз дебіторської заборгованості ПрАТ «Київстар» показав істотне зростання її абсолютного обсягу та питомої ваги в структурі активів у 2022–2024 роках. Дебіторська заборгованість зросла більш ніж утричі, а її частка в активах збільшилася з 3,06 % до 7,57 %. Така динаміка свідчить про зростання обсягу коштів, тимчасово вилучених з обороту підприємства, що потенційно може негативно впливати на його ліквідність.

Аналіз оборотності дебіторської заборгованості виявив негативну тенденцію до її уповільнення: оборотність зменшилася з 36,11 до 16,76 разів, а середній період погашення заборгованості зріс з 10 до 22 днів. Це свідчить про подовження строків інкасації дебіторської заборгованості та підвищення ризику несвоєчасного надходження грошових коштів. Водночас встановлено, що у структурі дебіторської заборгованості зростає частка заборгованості за продукцію, товари, роботи та послуги, що відображає активізацію основної операційної діяльності підприємства, але потребує посиленого контролю за платіжною дисципліною клієнтів.

Проведений аналіз фінансового стану ПрАТ «Київстар» за показниками ліквідності, ділової активності, фінансової стійкості та рентабельності засвідчив, що підприємство зберігає достатній рівень платоспроможності й фінансової незалежності. Водночас виявлено, що зростання дебіторської заборгованості супроводжується підвищенням витрат та певним зниженням ефективності використання оборотних активів, що підтверджує необхідність удосконалення політики управління дебіторською заборгованістю.

У третьому розділі роботи обґрунтовано напрями вдосконалення організаційно-методичних аспектів аудиту та аналізу дебіторської заборгованості на підприємстві ПрАТ «Київстар». Запропоновано шість взаємопов'язаних напрямів підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю, серед яких: автоматизація облікових процесів, удосконалення

оцінки кредитоспроможності клієнтів, розвиток системи кредитного моніторингу, оптимізація роботи з простроченою заборгованістю, створення інтегрованої інформаційної системи управління дебіторською заборгованістю та впровадження системи постійного контролю на основі ключових показників ефективності.

Реалізація запропонованих заходів дозволить скоротити строки інкасації дебіторської заборгованості, знизити ризики неплатежів, підвищити прозорість фінансової інформації та забезпечити більш ефективне використання оборотних активів. У підсумку це сприятиме зміцненню фінансової стійкості ПрАТ «Київстар», підвищенню якості фінансового управління та забезпеченню стабільного розвитку підприємства в умовах сучасного конкурентного й цифровізованого ринкового середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Береза С. Л. Дебіторська заборгованість: проблеми облікової інтерпретації / С. Л. Береза // Економіка: проблеми теорії та практики. – 2012. – Вип. 126. – С. 151–156.
2. Гончарук Р. П. Сутність та класифікація кредиторської заборгованості: колізії наукових підходів / Р. П. Гончарук // Вісник ЖДТУ: економічні науки. – 2013. – № 1. – С. 48–51.
3. Городня Т. А., Стефанюк О. Р. Сучасна стратегія управління капіталом підприємства // Науковий вісник НЛТУ України. – 2018. – Вип. 11. – С. 250–253.
4. Гужел Ю. Облік заборгованостей // Енциклопедія бухгалтерських проведень: практичне керівництво «Бібліотека Баланс». – 2016. – № 10. – С. 58–61.
5. Гуня В. О. Удосконалення класифікації дебіторської заборгованості та її відображення у фінансовій звітності підприємств // Економічний простір. – 2012. – № 19. – С. 124–131.
6. Демська Ю. В. Визнання та оцінювання резерву сумнівних боргів // Удосконалення обліку, контролю, аудиту, аналізу та оподаткування... – Ужгород, 2018. – С. 37–39.
7. Демченко Т. А. Дебіторська заборгованість підприємства: суть та значення // Економіка України в умовах євроінтеграції. – Умань, 2018. – С. 200–202.
8. Добровольська О. В. Сучасна система організації контролю за дебіторською заборгованістю підприємств // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. – № 2. – С. 5–11.
9. Домбровська Н. Р. Дебіторська та кредиторська заборгованості: проблеми класифікації // Інноваційна економіка. – 2014. – № 1. – С. 182–187.
10. Дроздова О. Г., Іваненко В. О., Ольховський О. А. Факторинг як механізм управління дебіторською заборгованістю // Бізнес Інформ. – 2018. – № 6. – С. 314–322.

- 11.Золотухін О. Дебіторська і кредиторська заборгованість: облік списання // Схеми бухгалтерських проведення. – 2014. – № 16. – С. 64–72.
- 12.Іванілов О. С., Смачило В. В., Дубровська Є. В. Механізм управління дебіторською заборгованістю підприємства // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 1. – С. 156–163.
- 13.Іванов Є. О. Класифікація факторів впливу на рівень дебіторської заборгованості // Вісник МСУ. – 2011. – Вип. 1–2. – С. 35–38.
- 14.Матицина Н. О. Основні засади регулювання розрахункових відносин // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – № 12. – С. 38–42.
- 15.Мних Є. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : підручник. – Київ : КНТЕУ, 2018. – 513 с.
- 16.Моїсеєнко Г. І. Дебіторська заборгованість: сутність та класифікація // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2010. – Вип. 29. – С. 96–99.
- 17.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» : наказ МФУ № 237 від 08.10.1999 р.
- 18.Нашкерська Г. Особливості визнання та оцінки поточної дебіторської заборгованості // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 11. – С. 31–37.
- 19.Нор К. О. Визнання та оцінка дебіторської заборгованості підприємства // Матеріали міжнар. конф. – Дніпро, 2021. – С. 35–38.
- 20.Нор К. О. Нормативне забезпечення обліку дебіторської заборгованості // Облік, аудит, оподаткування та звітність. – 2020. – С. 39–41.
- 21.Олійник С. О. Шляхи удосконалення обліку дебіторської заборгованості // Науковий огляд. – 2018. – № 5. – С. 1–8.
- 22.Омельницька З. Сумнівна заборгованість: практикум з формування РСБ // Баланс. – 2016. – № 2. – С. 26–29.
- 23.Осипов В. І. Економіка підприємства : підручник. – Одеса : Маяк, 2015. – 724 с.
- 24.Павленко О. П. Ефективність фінансування основного капіталу // Агросвіт. – 2011. – № 21. – С. 42–51.

25. Папинова О. Управління дебіторською заборгованістю // Бібліотека Баланс. – 2015. – № 23. – С. 42–47.
26. Пастернак М. М. Методика аналізу дебіторської заборгованості // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2018. – № 23. – С. 681–686.
27. Паянок Т. М. Система внутрішнього контролю дебіторської заборгованості // Проблеми теорії та методології обліку. – 2019. – Вип. 1. – С. 58–63.
28. Переста Ю. Ю. Економічна сутність дебіторської заборгованості // Сучасний стан обліку. – 2021. – С. 77–85.
29. Перетятко Ю. М. Значення приміток до фінансової звітності // Монографія. – Луцьк, 2021. – С. 162–176.
30. Пилипенко К. А. Управління розрахунковими операціями // Вісник БУМБ. – 2020. – № 1. – С. 134–139.
31. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент : підручник. – Київ : КНЕУ, 2018. – 536 с.
32. Подолянчук Р. В. Актуальні проблеми обліку дебіторської заборгованості // Управління розвитком. – 2012. – № 4. – С. 114–116.
33. Севрук Є. Рефінансування дебіторської заборгованості // Зовнішня торгівля. – 2017. – № 1. – С. 116–126.
34. Терещенко І. В. Власний капітал підприємства : підручник. – Київ : ЕКОБУД, 2014. – 367 с.
35. Трало І. М. Дисконтування дебіторської заборгованості // Економіка, управління та адміністрування. – 2020. – № 1. – С. 154–159.
36. Тулуш Л. Д., Скітецька І. М. Оподаткування прибутку підприємств // Молодий вчений. – 2017. – № 3. – С. 860–867.
37. Фарйон О. О., Яструбський М. Я. Контроль та управління дебіторською заборгованістю // Науковий вісник НЛУ України. – 2011. – Вип. 21. – С. 276–282.

38. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / Л. І. Катан та ін. – Суми : Довкілля, 2017. – 321 с.
39. Хмелевська А. В., Незборецька Г. М. Власний капітал як об'єкт обліку // Сталий розвиток економіки. – 2011. – № 2. – С. 192–194.
40. Хрущ Н. Д., Білик І. К. Проблеми управління дебіторською заборгованістю // Економічний аналіз. – 2012. – № 3. – С. 247–250.
41. Целуйко О. Управління дебіторською заборгованістю: ранжування покупців // Баланс. – 2014. – № 59–60. – С. 52–54.
42. Целуйко О. Управління дебіторською заборгованістю: встановлення лімітів // Баланс. – 2014. – № 55–56. – С. 41–44.
43. ПрАТ «Київстар». Інформація з відкритих реєстрів. URL: <https://opendatabot.ua/c/21673832> (дата звернення: 26.01.2024).
44. Приватне акціонерне товариство «Київстар». URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/21673832/ (дата звернення: 26.01.2024).
45. Інноваційний розвиток національної економіки : зб. тез міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. – Тернопіль : Крок, 2011. – 384 с.